

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 25 JULI 1923

No. 395

INHOUD

	Blz.
DE NEDERLANDSCHE BANK EN DE JAVASOHE BANK door <i>Mr. G. Vissering</i>	650
Bezuiniging en vereenvoudiging der Sociale Verzekering? door <i>Mr. V. H. Rutgers</i>	653
De houding der Arbeidsbeurzen tegenover den Loonstrijd door <i>W. F. Detiger</i> met naschrift door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	655
Art. 17 der Handelsregisterwet door <i>F. J. Claes</i>	657
De Rijksmiddelen	658
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Goudloonen door <i>Dr. Kurt Singer</i>	658
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	660
Handelsbeweging over de maand Mei 1923	661
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	662—668
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.
Redacteur-Secretaris van het weekblad: D. J. Wansink.
Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnemeten
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

24 JULI 1923.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week niet veel verandering meer en de geldprijzen bleven vrijwel op dezelfde hoogte. Particulier disconto noteerde meestal $3\frac{1}{4}$ pCt. en eerst aan het einde der week werd ook voor $3\frac{1}{8}$ pCt. verhandeld. Daarentegen liep de prolongatierente, die aanvankelijk nog tot $2\frac{1}{2}$ pCt. gedaald was, later weder op tot 3 pCt.

* * *

Bij de inschrijving op het schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 121.098.000. Toegewezen werden f 73.840.000 3 maands-promessen à f 991.25, f 9.250.000 6 maands-promessen à f 982.04, f 12.730.000 jaarbiljetten à f 1003,75 en f 3.403.000 6 jaarbiljetten à f 1001,—; op een basis dus van resp. $3\frac{3}{8}$, $3\frac{1}{2}$, $3\frac{5}{8}$ en $4\frac{1}{2}$ pCt. ongeveer.

* * *

De balans van De Nederlandsche Bank geeft ook ditmaal slechts wijzigingen van ondergeschikte betekenis te zien. De post binnenlandsche wissels daalde van f 141,6 millioen tot f 140,4 millioen. De beleeningen blijken in totaal met f 5,3 millioen te zijn afgenomen. Deze daling betreft zowel de effectenbeleeningen als de goederenbeleeningen en komt voornamelijk voor rekening van de Hoofdbank en de Bijbank.

Het renteloos voorschot aan het Rijk bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De zilvervoorraad nam met een goede f 300.000 toe. De diverse rekeningen onder de actiefzijde der balans en de post papier op het buitenland blijken beide met f 2,3 millioen te zijn gedaald. Blijkbaar heeft de Bank dus ook in de afgelopen week weder voor eenige millioenen aan ponden gerealiseerd.

De biljettencirculatie verminderde in de afgelopen week van f 940,4 millioen tot f 932,5 millioen; de rekeningcourant-saldi stegen met f 2,9 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich f 2,6 millioen hooger.

* * *

De goede verwachting van de vorige week, wat betreft de wisselkoersen, werd deze week teleurgesteld ten opzichte van den markenkoers. De lichte daling aan het eind der vorige week werd in den loop van deze week steeds sterker, zoodat Vrijdag zelfs voor 0.0005 $\frac{1}{2}$ verhandeld werd. Daarna trad weder eenig herstel in en ook heden was de koers niet slechter, maar de stemming bleef flauw. Ook de andere koersen schommelden dikwijls nog vrij sterk, de stemming bleef echter prijshoudend. De betere stemming voor Zwitsersche francs maakte nog eenigen voortgang, slot ca. 45.10.

LONDEN, 21 JULI 1923.

Gedurende de afgelopen week was geld overvloedig en nieuw daggeld deed over het algemeen niet meer dan 2 pCt. De koers voor hernieuwing van daggeld is veelal gedaald van $2\frac{1}{2}$ pCt. tot $2\frac{1}{4}$ pCt., terwijl zevendaags-geld nog steeds $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$ pCt. doet.

De stemming op de discontomarkt werd onder den invloed van de geldruimte en daarnaast de schaarschte aan wissels steeds flauwer; de thans geldende koersen voor drie-, vier- en zes-maandsch papier zijn respectievelijk $3\frac{1}{8}$ — $3\frac{1}{4}$, $3\frac{3}{8}$ — $3\frac{5}{8}$ en $3\frac{3}{4}$ —4 pCt., zelfs worden zaken gemeld in October-schatkistpapier beneden 3 pCt. Over het algemeen toonen de koopers evenwel een afkeer om beneden dit cijfer af te sluiten.

DE NEDERLANDSCHE BANK EN DE JAVASCHE BANK.

Mr. J. Gerritzen heeft in het nummer 394 van Woensdag 18 Juli 1923 van de E. S. B. een uitvoerig artikel gewijd aan de quaestie tusschen beide bovengenoemde circulatiebanken, dat niet onbeantwoord mag worden gelaten.

Voor de juiste beoordeeling van het geschil moet worden opgemerkt, dat het hier niet gaat om eene kibbelarij tusschen de directiën van twee banken, maar om diepgaande problemen van bank- en munt-politiek, tusschen de Koloniën en het moederland ontstaan, ook als gevolg van de wereldcrisis.

Daarbij doet zich het eigenaardige geval voor, dat twee circulatiebanken moeten werken in een koloniaal en in een moederlands gebied, alwaar in naam eene eenheid van muntwezen zou heerschen, doch welke eenheid sedert 1914 ernstig is aangetast; dat kan o.a. blijken uit het groote verschil in wisselkoers, dat ondanks die z.g. eenheid tusschen de Indische en de Nederlandsche valuta is ontstaan.

Eén der eerste op den voorgrond komende vraagstukken is dan, of de twee genoemde circulatiebanken over en weder door afgifte van goud of van chèque de pariteit tusschen de Indische en de Nederlandsche valuta moeten handhaven. De Javasche Bank zag in de laatste jaren in dit opzicht den toestand veel optimistischer in dan De Nederlandsche Bank; de laatste meende, dat in de gegeven omstandigheden de pariteit door dergelijke afgiften niet te handhaven zou zijn; dat dus dergelijke afgiften den waren toestand slechts zouden camoufleren, en het dus beter was dit verschil duidelijk naar voren te doen komen, om des te spoediger de genezing langs natuurlijken weg te verkrijgen.

Het spreekt van zelf, dat ernstige verwarringen kunnen ontstaan, indien de twee circulatiebanken, die geroepen zijn om zoo nauw samen te werken, ten slotte eene tegenstrijdige bankpolitiek zouden gaan voeren. De Javasche Bank vroeg voortdurend steun van De Nederlandsche Bank (dit feit schijnt de Javasche Bank te willen ontkennen; ik kom daarop terug); De Nederlandsche Bank wilde dien steun verleen, doch slechts indien zij de overtuiging had, dat de Javasche Bank *met of door middel van dien steun* niet tegen de politiek van De Nederlandsche Bank zou ingaan.

Dit is nu juist het geval geweest; en zelfs heeft de Javasche Bank daaruit een groot profijt getrokken; hiertegen komt De Nederlandsche Bank op.

De Javasche Bank verdedigt zich daartegen, maar doet dit voor een niet gering deel in den vorm, dat zij De Nederlandsche Bank aanvalt, een aantal handelingen en uitingen van De Nederlandsche Bank of van den ondergeteekende persoonlijk op verschillende tijdstippen in onderling verband tracht te brengen, om daarmede te bewijzen, in de eerste plaats, dat De Nederlandsche Bank met zichzelf in tegenspraak zou zijn gekomen, en overigens, dat De Nederlandsche Bank hetzelfde zou hebben gedaan, wat deze nu aan de Javasche Bank als eene verkeerde handeling verwijt. Daarmede leidt echter de Javasche Bank de aandacht af van het punt, waarom het gaat, nl. *de handelingen van de Javasche Bank*, welke aanleiding hebben gegeven tot eene zoo ongehoorde winstuitkeering door eene circulatiebank, terwijl zij voor een zeer groot deel die uitkomst slechts heeft kunnen bereiken door de bijzondere hulp, welke De Nederlandsche Bank haar verleend heeft door de goud-afgiften.

De eenigszins agressieve opmerkingen, welke ons reeds gemaakt zijn van de zijde van de Javasche Bank over die vermeende handelingen van De Nederlandsche Bank en over die inconsequentie in de uitlatingen van deze, welke meerendeels door Mr. Gerritzen in zijn artikel ook weder worden aangestipt, zijn even zoo vele misvattingen; het is moeilijk om in artikelen van noodzakelijk zoo beperkten omvang als de on-

derhavige discussie, op afdoende wijze die misvattingen te wederleggen. Ik zal echter trachten in eene korte uiteenzetting de hoofdzak naar voren te brengen en vervolgens Mr. Gerritzen zooveel mogelijk op den voet te volgen in zijne verschillende opmerkingen over de handelingen der Nederlandsche Bank.

In de eerste plaats hebben wij niet willen kaatsen; wij hebben de Javasche Bank ter verantwoording geroepen over hetgeen zij met haren goudvoorraad gedaan heeft tegen ons beider bedoeling bij de goudafgiften, en waarom zij hare belofte niet heeft nagekomen om ons tijdig van hare goudpolitiek op de hoogte te houden; wij hebben recht op een antwoord, doch wij hadden niet „den bal te verwachten”. Indien de Javasche Bank ons zakelijk had geantwoord op onze bemerkingen omtrent het probleem, zouden wij veel nader tot eene oplossing gekomen zijn dan nu zij harerzijds „den bal heeft geworpen”.

De bestaande verhouding tusschen de Javasche Bank en De Nederlandsche Bank was de volgende:

De ondergeteekende heeft zelf reeds in 1907 de bevoegdheid tot het z.g. earmarken bij De Nederlandsche Bank in het leven geroepen. *Op verzoek van de Javasche Bank* werd door De Nederlandsche Bank goud aan dezen bewaarpost toegevoegd, en op *verzoek* van dezelfde werd weder goud uit dien bewaarpost teruggenomen. De Nederlandsche Bank was dus daarbij steeds lijdelijk; zij nam nooit het initiatief. Alleen als gevolg boekte zij de tegenwaarde van de goudbedragen af of bij op de rekening-courant, welke de Javasche Bank in de boeken der Nederlandsche Bank onderhield. Die bewaarpost diende aanvankelijk voor twee doeleinden:

1o. aanvulling van den metaalvoorraad der Javasche Bank, in verband met de wisseling in hare dadelijk opvraagbare obligo's,

en 2o. tusschenstation voor verzending van zilver naar Indië ter voorziening in de toenemende behoefte der muntcirculatie in Indië. Dit laatste nam een einde ongeveer in 1911, toen de voorraad zilver bij De Nederlandsche Bank zóó was teruggelopen, dat afgifte van zilver door haar niet meer mocht geschieden, wilde niet de beschikbare voorraad zilver geheel uitgeput worden. In de behoefte aan zilver in de Koloniën werd daarom voorzien door de wijziging van de Muntwetten in 1912 en door de nieuwe aanmuntingen van Rijkswege op grond daarvan.

Er bestond feitelijk nog een derde oorzaak voor tijdelijke uitbreiding van het earmark-dépôt, staande tot zekere hoogte naast de beide genoemde; met name: volgens haar octrooi moest de Javasche Bank een zeker deel ($\frac{1}{4}$) van hare als minimum voorgeschreven metaaldekking aanhouden in standpenningen, en daarvan wederom eene bepaalde minimum-hoeveelheid ($\frac{1}{2}$ of 20 pCt. van de obligo's) in Indië in hare kassen aanwezig doen zijn. Bij toeneming der obligo's moesten dus meermalen Nederlandsche standpenningen naar Batavia verscheept worden ter voldoening aan dit voorschrift; en die verzending geschiedde dan meestal uit den alhier geëarmarkten voorraad.

Zoo was dus de verhouding tusschen de beide circulatiebanken in 1914 bij het uitbreken van den oorlog.

In overleg met de Nederlandsche Regeering werd onmiddellijk als oorlogsmaatregel bepaald, dat De Nederlandsche Bank geen goud meer zou afgeven dan in gevallen van klaarblijkelijk algemeen belang. De Bank werd weliswaar nog niet wettelijk ontheven van hare verplichting in het octrooi om hare biljetten met edel metaal te betalen, maar aan de Regeering werd bij de wet van 3 Augustus 1914 de doorloopende machtiging verleend De Nederlandsche Bank uitdrukkelijk van die verplichting te ontslaan. Bovendien werden de zilverbons ingesteld als wettig betaalmiddel en dus had De Nederlandsche Bank, in plaats van haar vroeger „bolwerk van zilver” thans haar „bolwerk van zilverbons” om eischen tot afgifte van metaal, tegen

het algemeen belang indruischende, in toom te kunnen houden.

Daarom heeft De Nederlandsche Bank (evenals trouwens alle andere circulatiebanken in Europa tijdens den oorlog) systematisch van Juli 1914 tot nu toe geweigerd goud *in betaling* te geven; zij gaf slechts goud af in die uitzonderingsgevallen, waarin het dienen van het algemeen belang haar daartoe aanleiding gaf. Uitvoer van goud uit Nederland was bovendien verboden, en ook hierop kon door de Regeering eene uitzondering worden gemaakt in geval van algemeen belang.

Nu vond De Nederlandsche Bank evenwel aanleiding om voor de Javasche Bank eene uitzondering te maken, uit hoofde van de sedert jaren bestaande gewoonte om die earmarkpost voor de Koloniale circulatiebank in wezen te houden. Uit den aard der zaak was het echter duidelijk, dat zulks alleen zou geschieden voor de bestaande behoeften en doeleinden. En die waren in casu alleen: aanvulling van de encaisse métallique van de Javasche Bank wegens uitbreiding van de obligo's (meerdere uitgifte bankbiljetten, toewijding rekening-courant-saldi). Opvordering van goud uit het earmark-dépôt ter verzending naar Indië, toen dit weder mogelijk was, werd ook toegestaan voor het boven aangegeven doel tot aanvulling der metaalkassen in Indië met standpenningen.

In den loop van 1917 verklaarde de Javasche Bank ons herhaaldelijk, dat zij nergens anders goud kon verkrijgen; zij verzocht ons daarom het earmarkdépôt uit te breiden tot cijfers, belangrijk de gebruikelijke overschrijdende. Tot Juni 1917 had het earmarkdépôt een bedrag van f 11,1 miljoen niet overtroffen. Met ons goedvinden was het op 20 Juli 1917 reeds opgevoerd tot f 22 miljoen. Ook op dat verhoogde niveau vonden echter voortdurend terugstortingen plaats; o.a. 24 September 1917 is het earmark-bedrag weder tot f 13 miljoen teruggelopen. Trouwens de mutaties in het earmarkdépôt vonden bijna wekelijks plaats, *altijd alleen op verzoek van de Javasche Bank*. De verklaring voor die vele mutaties is de volgende: de tegenwoordige President van de Javasche Bank heeft in het earmarkdépôt te Amsterdam in bijzondere mate een reguleator gevonden van zijne encaisse métallique tegenover de obligo's zijner Bank; hij hield het percentage van zijne encaisse métallique merkwaardig stabiel op enkele percenten boven 40 pCt., ook in tijden van groote veranderingen in zijne obligo's. Het was aldus de vaste gewoonte geworden op het stuk van het earmarkdépôt, *sedert jaren door de Javasche Bank toegepast, en door de Nederlandsche Bank toegelaten*, dat bij toeneming der obligo's van de Javasche Bank *op verzoek van deze* goud aan het earmarkdépôt te Amsterdam werd toegevoegd en bij terugloopen der obligo's *op gelijk verzoek* van het earmarkdépôt goud werd teruggenomen, een en ander met overeenkomstige boekingen in de rekening-courant van de Javasche Bank bij De Nederlandsche Bank.

Er was mitsdien sedert vele jaren eene vaste gewoonte ontstaan tusschen die beide instituten, volgens welke die earmark-rekening werd gehouden.

Toch heeft naar aanleiding van *die uitbreiding* van het earmarkdépôt herhaaldelijk overleg plaats gevonden, en steeds deed De Nederlandsche Bank daarbij uitkomen, dat het afgegeven goud alleen gebruikt mocht worden voor vergroting van die encaisse métallique. De Javasche Bank heeft herhaaldelijk verklaard het daarmede eens te zijn, en later (Mei—Augustus 1919), toen de dollar reeds belangrijk agio deed boven den Nederlandschen en Nederlandsch-Indischen gulden, verklaart zij uitdrukkelijk niet van zins te zijn of cheque op Amerika af te geven of goud naar Amerika te zenden voor handhaving van de pariteit, daar zij het eens is met de opinie der Nederlandsche Bank, dat in de gegeven omstandigheden de pariteit door dat middel niet te handhaven is. Zij geeft bovendien herhaaldelijk de belofte, af, dat zij

De Nederlandsche Bank steeds op de hoogte van hare goudpolitiek zal houden. Alleen op grond daarvan geeft De Nederlandsche Bank o.a. van Juni tot September 1919 nog ongeveer f 32 miljoen in Sovereigns af aan het earmark-dépôt.

Die belofte nu heeft de Javasche Bank geheel vergeten; toen in 1921 eene groote winst was te maken met verkoop van goud of van dollars in Amerika.

Met het oog op het uitsluitend, ook door de Javasche Bank erkende doel van aanvulling van de encaisse métallique, welk doel dus vanzelfsprekend verviel, wanneer door terugloopen der obligo's die encaisse métallique wederom vrij kwam, en met het oog op de vaste gewoonte volgens de earmark-overeenkomst, dat de Javasche Bank dan het vrijkomende goud weder bij ons terugstortte, hebben wij aan de Javasche Bank steeds het goud afgegeven tot vóór-oorlogsprijs. Zelfs gaven wij van 27 Juni tot 5 September 1919 nog voor de tegenwaarde van pl.m. f 32 miljoen Sovereigns af aan de Javasche Bank tegen den ouden prijs van f 1661, terwijl goud in de vrije markt belangrijk hooger noteerde en zelfs wederom vrijelijk te verkrijgen was. Wij garandeerden bovendien de Javasche Bank om die Sovereigns, zoodra daartoe aanleiding was, ook weder voor den zelfden prijs van f 1661 terug te nemen, ons daarbij natuurlijk ook baseerende op de vaststaande gewoonten van de earmark-overeenkomst. Terzelfder tijd gaven wij aan de industrie goud af tot den *marktprijs*, omdat dat goud bestemd was voor weder verkoop door de verkrijgers. Nu is ons bezwaar tegen de Javasche Bank niet, dat zij goud in Amerika verkocht heeft; op zichzelf willen wij hare vrijheid daartoe niet betwisten; maar dat zij tot dien goudverkoop kon overgaan, omdat zij eerst van ons de destijds noodige versterking van hare encaisse métallique verkregen heeft. Had zij van ons die versterking niet verkregen, dan had zij nimmer dat andere bedrag kunnen afstooten. Het zou volgens de bestaande gewoonte, nog wel versterkt door hare verschillende beloften, haar plicht geweest zijn, het weder vrij vallende goud na inkrimping van hare obligo's weder aan ons terug te geven. Met het oog daarop hadden wij dien lagen prijs vastgesteld. Had de Javasche Bank niet van ons het goud verkregen, doch het doorlopend in de open markt moeten kopen, dan zou zij een zóóveel hooger prijs in Nederlandsch-Indische guldens hebben moeten betalen, dat zij nimmer tot dat groote winstcijfer had kunnen komen. De zaak loopt over verschillende balansen en wordt daardoor eenigszins ingewikkelder; maar het feit blijft bestaan, dat het verkrijgen van eene hoeveelheid goud tot goedkoopere prijs en het niet teruggeven bij vrijvallen van die hoeveelheid voor het vooraf bepaalde doel, haar in staat gesteld heeft eene overeenkomstige andere hoeveelheid met in hare boeken groot profijt van de hand te zetten en thans tot eindverdeling van dat groote profijt te komen.

Dat is de *houding van de Javasche Bank*, en daarover gaat het geschil. En dat is niet weerlegd, noch door de Javasche Bank, noch thans door Mr. Geritzen.

Naar onze meening is bovendien dat profijt, hetwelk de Javasche Bank in hare boekhouding op goudrekening kon boeken, geen winst, die voor uitkeering als een dividend in aanmerking mag komen. Immers, er is geen winst gemaakt op de handelswaar goud; het goud was niet in prijs gestegen! Bij verkoop van dat goud (eventueel ook in den vorm van dollars) werden meer Nederlandsch-Indische guldens verkregen, omdat de Indische gulden en de dollar zooveel verder uit elkander waren gegaan. Dit geschiedde, terwijl de Javasche Bank ontheven was van de verplichting als circulatiebank om hare biljetten in edel metaal te betalen. De afwijking van den Nederlandsch-Indischen gulden, die aldus getolereerd was, mag dus voor de circulatiebank niet als eene winst worden beschouwd! Daarom meende De Nederlandsche Bank, dat die z.g. winst gereserveerd moet blijven, hetgeen

De Nederlandsche Bank dan ook met het door haar verkochte goud uit hare encaisse métallique gedaan heeft, en dat de winst, voor zooverre die door de Javasche Bank is gemaakt ingevolge den te lagen prijs, waarvoor De Nederlandsche Bank dat goud vrijwillig afstond, wederom aan De Nederlandsche Bank ten bate der Nederlandsche gemeenschap moet worden afgestaan.

Al wat de heer Gerritzen verder opmerkt omtrent de handelingen der Nederlandsche Bank staat dan ook geheel naast de zaak. Ik kan daarover dus kort zijn.

De Nederlandsche Bank betaalde sedert Juli 1914 aan niemand zijne vordering in goud. Zij was daartoe niet meer verplicht ingevolge overleg met de Regeering. De Regeering was wettelijk tot die ontheffing gemachtigd.

De Nederlandsche Bank had niet de bedoeling door die goud-afgiften de wisselpariteit te handhaven; integendeel verklaarde zij nadrukkelijk die bedoeling uit te sluiten. Dat niettemin feitelijk die goudafgiften eenigen invloed in die richting hebben uitgeoefend, kan als feit eventueel aanvaard worden, doch heeft niet gegolden als motief om daarvoor het goud af te geven.

De aanhalingen uit de jaarverslagen bewijzen in dit opzicht niets. Zij zijn uit hun verband gerukt. Tijdens den oorlog heeft De Nederlandsche Bank in enkele, gestrengelijk afgezonderd gehouden gevallen, goud afgegeven wegens de ongehoorde belemmeringen, uit den oorlogstoestand voortgesproten. De Nederlandsche Bank zocht die gevallen zelve uit na onderzoek. Na den oorlog is zij ook geheel daarmee opgehouden, in de overtuiging, dat het herstel van wisselkoersen langs dien kunstmatigen weg niet te verkrijgen was en ook niet nagestreefd mocht worden. Dat zijn dus geen inconsequentien; dat zijn verschillende fasen, waaraan de bankpolitiek zich tijdelijk had aan te passen.

Inzake Zweden weigerde dit land tijdelijk iedere aanneming van goud; later verklaarde dit land het goud gedeprecieerd. Tegen beide handelingen hebben wij krachtig protest aangeteekend en die internationale strijd is ten slotte door ons gewonnen.

In al die gevallen van Zweden, Zwitserland, Spanje, enz. was onze positie eene geheel andere dan tegenover de Javasche Bank. Wij hebben nimmer gevraagd, nog veel minder geëischt van de Javasche Bank om goud van ons aan te nemen; het verzoek ging altijd alleen van de Javasche Bank uit, uitsluitend voor het reeds omschreven doel, hetwelk nimmer heeft voorgezet bij onze transacties met die andere landen. Wij gaven toch geen goud af op verzoek van Zweden, Spanje, enz. voor hunne encaisse métallique! Wie die gevallen vergelijkt met onze verhouding tot de Javasche Bank toont die zaken niet te hebben begrepen!

Op 31 December 1915 nam De Nederlandsche Bank over van de Javasche Bank £ 500.000 in Sovereigns, en op 27 Juni 1916 nogmaals £ 1.000.000. Dat is in Nederlandsch geld pl.m. f 18 miljoen. Mr. Gerritzen brengt die in mindering van onze goudafgiften aan de Javasche Bank. Die zouden dus *per saldo* niet f 86.200.000, doch slechts f 68.200.000 bedragen hebben. Ook deze redeneering gaat niet op. Die £ 1.500.000 was z.g. N.O.T.-goud, uit Engeland over te zenden. De Javasche Bank kon die partij goud aan niemand kwijt raken; het lag onder z.g. N.O.T.-verband. Niet alleen hadden wij dat goud niet nodig, maar bovendien was het ons zeer onwelkom. In dien tijd zagen wij met bezorgdheid onzen goudvoorraad aanwellen, daar toen de vrees niet denkbeeldig was, dat een groote goudvoorraad den lust om ons in den oorlog te betrekken bij de belligerenten kon aanwakken. Op dringend verzoek van de Javasche Bank hebben wij toen dat goud toch aangenomen, uitsluitend in haar belang, opdat zij in ons land weder beschikking over die middelen zou verkrijgen. Die handeling stond buiten de earmark-overeenkomst;

het merkwaardige geval deed zich zelfs voor, dat wij op 27 Juni 1916 die tweede zending van £ 1.000.000 in Sovereigns overnemende, op denzelfden dag het verzoek kregen het earmarkdépôt met f 2.500.000 in gouden tientjes te versterken! Dat was het beste bewijs, dat de Javasche Bank met die Sovereigns niets kon uitrichten! Bovendien, de groote vermeerdering van het earmarkdépôt neemt eerst zijn aanvang na 8 Juni 1917, zegge anderhalf en een jaar later dan de overdracht van die £ 500.000 plus £ 1.000.000 in Sovereigns. Wil Mr. Gerritzen die £ 1.500.000 in compensatie brengen, dan moet hij met de earmark-overeenkomst teruggaan tot Juli 1914, of nog beter tot December 1907, toen ondergeteekende de earmark-verhouding in het leven riep.

De Javasche Bank heeft dus wel degelijk *per saldo* gedurende den oorlog aan *bruikbaar* goud van De Nederlandsche Bank f 86.200.000 gekregen. Maar dan heeft de Javasche Bank van 24 Juni 1916 tot 6 September 1919 slechts f 6.300.000 aan *bruikbaar goud* van elders betrokken en niet f 24.300.000, zooals Mr. Gerritzen aangeeft. Daar de eenigszins belangrijke vermeerdering van het earmarkdépôt, *het feit waarover de hangende quaestie loopt*, eerst sedert Juni 1917 plaats vond, moet ook de periode Juni 1917—September 1919 genomen worden in de plaats van de periode door Mr. Gerritzen aangehaald. In die periode kon de Javasche Bank, *volgens hare eigen verklaring aan ons*, nagenoeg alleen goud bij De Nederlandsche Bank verkrijgen. Wel maakt zij nog melding van de mogelijkheid om na half September 1917 goud in Japan te verwerven, doch eerstens was dat ook aan grenzen gebonden (zie jaarverslag Javasche Bank), maar bovendien was dat tegen marktprijs! Had De Nederlandsche Bank toen de Javasche Bank koelweg naar de open markt verwezen, dan zou zij nimmer het goud zoo goedkoop gekregen hebben, en nu die groote winst niet hebben kunnen uitkeeren!

Het verwijt, dat De Nederlandsche Bank met saldi goud in Amerika hetzelfde heeft gedaan wat zij thans afkeurt in de politiek van de Javasche Bank, is ten eenenmale misplaatst.

Menigeen in ons land zal zich herinneren, dat talrijke moeilijkheden ontstonden uit de snelle depreciatie van den Amerikaanschen dollar in 1915—1918, tot zelfs f 1,93. De Nederlandsche Bank heeft toen velen willen steunen door overneming van die saldi tegen een vasten prijs van f 2,42. Mr. Gerritzen merkt op, dat deze koers dus *beneden* vóór-oorlogsprijs was. Dat is op zichzelf reeds niet juist. De Nederlandsche Bank koopt alleen goud, geleverd in haar eigen gebouw. Zij maakte hier eene uitzondering door goud te kopen, liggende in Amerika; dus kwamen de kosten voor eventueel transport naar Amsterdam voor hare rekening. Transport-kosten en assurantie waren destijds zeer hoog. Daar De Nederlandsche Bank geen bijkomend risico wilde loopen op bankrekeningen in die gespannen dagen, vroeg zij uitbetaling in goud, opdat zij van dat tegoed een bewaarpost kon maken. Niet alleen trok zij dus geen rente, maar zij moest in Amerika zelfs bewaarloon betalen. Dit goud kon niet dienen voor hare encaisse métallique; zij verloor dus bovendien rente. In aanmerking genomen, dat dit dépôt eenige jaren geloopt heeft, was dus f 2,42 in vergelijking met de normale pariteit nog veel te hoog betaald. Later hebben wij die saldi als dollars verkocht en winst daarop gemaakt. Die dollars (al of niet tijdelijk omgezet in goud) zijn *voor ons* echter steeds *handelswaar* geweest; allerlei risico's waren daaraan voor ons verbonden; zij zijn nimmer deel van onze encaisse métallique geweest. Als handelswaar hebben wij een reële winst daarop gemaakt, evenals ware het suiker geweest, met dit verschil nog wel, dat wij den producent vrijwillig een prijs ver boven den marktprijs hebben gegeven! De Javasche Bank heeft evenwel door te putten uit hare encaisse métallique, op een gedeelte van den goudvoorraad van de gemeenschap eene extra-winst gemaakt in hare boe-

ken; die winst was niet gemaakt op eene zuivere handels-transactie. De Javasche Bank heeft niet de minste risico daarbij geloopt, heeft niemand daarmee geholpen. In ieder opzicht zijn dus die beide gevallen uiteenlopend. Vandaar, dat geen kritiek op deze transactie der Nederlandsche Bank is gekomen, noch van onze Regeering, noch van andere zijde, terwijl algemeen aanstoot wordt genomen aan deze handelwijze van de Javasche Bank en de Regeering wel daartegen opgekomen is.

De Nederlandsche Bank had geen goud van anderen gevraagd, niet aangedrongen op de belangloze medewerking van eene andere circulatiebank, om ten slotte daaruit zulk een ongehoord voordeel te putten!

Ik ben reeds te lang geworden, maar die vele onnoodig er bij gehaalde bij-omstandigheden maken de behandeling zoo ingewikkeld.

Ten slotte wil ik met waardeering wijzen op de hoffelijke manier van debatteeren van Mr. Gerritzen, welke aan de deugdelijkheid van het debat zeer ten goede zal komen. Ik aanvaard dan ook met evenveel erkentelijkheid zijne slotverklaring: *Amicus Plato, sed magis Amica veritas!* Alleen vrees ik, dat de veritas, zooals hij die tot nu toe zag, ongelukkigerwijze slechts valsche schijn is geweest. Niettemin hebben wij het voorrecht van een belangwekkend debat daaraan te danken.

G. VISSERING.

Amsterdam, 20 Juli 1923.

BEZUINIGING EN VEREENVOUDIGING DER SOCIALE VERZEKERING?

Aan de openbare meening zullen de adviezen van den Hoogen Raad van Arbeid niet veel leiding geven, wanneer deze adviezen niet geheel anders worden ingericht.

Thans zien zij er uit als voorloopige verslagen van de Tweede Kamer. Men leest wat enkele, sommige, of vele, leden hebben te berde gebracht en welk gevoelen ten aanzien van onderscheidene punten een meerderheid verwierf.

In dien geest is ook het rapport opgesteld van commissie XI van den Raad over de herziening van de sociale verzekering, welk rapport 26 en 27 Juli in den Raad in behandeling komt. Er is geen sprake van, dat in dat rapport met beslistheid een standpunt wordt gekozen, dat aan de Regeering een overtuigend advies wordt gegeven. Het rapport is niet anders dan een doorlopend verslag der debatten tusschen de leden der commissie.

Bij die debatten komen natuurlijk de belangrijke factoren wel naar voren, maar toch geeft het geheel een verwarrend indruk. Een van de oorzaken daarvan is ongetwijfeld, dat door de leden der commissie zooveel verschillende doeleinden werden nagestreefd.

De deur stond wijd open voor de meest uiteenlopende en strijdende wenschen en bedoelingen; het ging immers om niet minder dan de herziening der geheele sociale verzekering. Wat de Regeering zelve met de herziening voor heeft, staat in den brief van den Minister van Arbeid aan den Hoogen Raad van Arbeid van 29 November 1922 te lezen. De Regeering wil vereenvoudiging der verzekering en nauwer verband tusschen haar onderscheiden takken. Zij beoogt het verkrijgen eenerzijds van een overzichtelijk geheel van wettelijke regelingen, anderzijds beperking van de administratieve besommeringen in het bijzonder voor de werkgevers, en beperking van de uitgaven voor administratiekosten. Naast deze doeleinden komen in het rapport van commissie XI verschillende andere oogmerken tot uiting. Met name bij de bespreking van de organisatie van de sociale verzekering komen verschillende leden met hun speciale wenschen. De een is voorstander van het stelsel van bedrijfsraden, de ander ziet in den daaraan verwanten vorm van de bedrijfsvereniging het ideaal, terwijl daarbij uitdrukkelijk de verzekering

wordt gegeven, dat men zich niet laat leiden door een, niet te bewijzen, bezuiniging op de administratiekosten. Anderen weder meenden de eenheid en eenvoudigheid niet te mogen nastreven door een stelsel, hetwelk de bestaande ziektekassen het leven onmogelijk maakt.

Zelfs op de meest fundamenteele punten werkten in de commissie motieven, die lijnrecht tegen de bedoeling der Regeering ingingen. In de inleiding van het rapport der commissie verklaart deze, dat zij zich met opzet onthoudt van de beantwoording der vraag, of men het geldende stelsel van sociale verzekering wil uitbreiden tot (juister: vervangen door) een stelsel van sociale voorzorg, omdat het de commissie bekend is, dat het tegenwoordige Kabinet in geen geval bereid is dergelijke voorstellen in te dienen. Daartegen schreef een der leden der commissie, Mr. Werker, in de nummers van dit blad van 3 en 10 Januari dezes jaars een tweetal artikelen over de aanhangige herzieningsplannen, onder het opschrift: „de ontwikkeling der sociale verzekering tot sociale voorzorg”, waarin de geachte schrijver als zijn oordeel te kennen geeft, dat een evolutie der sociale verzekering tot socialen volkswaarborg niet uit het oog mag worden verloren, indien men een systeem bouwt, dat wellicht voor lange jaren onze sociale verzekering zal beheerschen.

* *

Naar het mij voorkomt, moet de meeste beteekenis worden toegekend aan dat deel van het rapport, hetwelk gewijd is aan de vraag of door de invaliditeits- en ouderdomsverzekering de eenheidsrente en de collectieve verzekering moeten worden ingevoerd.

Van minder beteekenis acht ik bij voorbeeld de beschouwingen over de vraag of voor de verschillende verzekeringen de kring van verzekerden moet worden gelijkgemaakt. De commissie beantwoordt die vraag bevestigend, doch met het voorbehoud, dat waar uitzonderingen onvermijdelijk zijn, deze zullen moeten worden toegelaten. Dit voorbehoud heeft het voor alle leden der commissie mogelijk gemaakt zich in principe voor de gelijkmaking van dien kring der verzekerden uit te spreken; ook voor die leden die bij voorbeeld opneming van dienstboden in de ongevallenverzekering noch op grond van vereenvoudiging, noch op grond van bezuiniging te verdedigen achten.

Zeer uitvoerige beschouwingen worden in het rapport gehouden over de organisatie der verzekering, in het bijzonder der ziekteverzekering. Ten aanzien van de organisatie der invoering van de invaliditeits- en ouderdomsverzekering beoogde de nota-Groeneveld geen wijziging van den bestaanden toestand. Wat de ziekte- en ongevallenverzekering betreft, bleek in de commissie een kleine minderheid te bestaan, die een monopolie voor een publiek orgaan wenschelijk achtte; de groote meerderheid der commissie achtte het onvermijdelijk die takken der verzekering te doen uitvoeren door openbare en bijzondere organen beide, gelijkgerechtigd naast elkaar optredend. Een andere meerderheid der commissie (kenmerkend voor het rapport is het, dat de bij de verschillende beslissingen optredende meerderheden niet uit dezelfde leden zijn samengesteld) was van oordeel, dat bijzondere organen slechts in één vorm aan de uitvoering der verzekering behooren te kunnen medewerken. Het vraagstuk der organisatie is daarmee inderdaad anders komen te staan dan toen de proeve Posthuma-Kuipers de belangstelling vroeg. Men blijkt het vrijwel er over eens te zijn, dat een publiek orgaan (de Raad van Arbeid en de Rijksverzekeringsbank, zij het wellicht onder anderen naam) niet gemist kan worden. Het groote geschilpunt is thans, of daarnaast alleen de bedrijfsverzekeringen zullen mogen medewerken, dan wel ook de bestaande ziekenkassen, fabriekskassen en andere. Het gaat bij dit geschilpunt om de eenheid en de eenvoudigheid eenerzijds, om eerbiediging anderzijds van instellingen, die reeds meer dan een

eeuw bestaan en haar deugdelijkheid hebben bewezen.

* * *

De bezuiniging op de administratiekosten en de beperking van administratieve besommingen voor de werkgevers zoekt de nota-Groeneveld vooral in de invoering der eenheidsrente voor invaliditeits- en ouderdomsverzekering en in de daarmee samenhangende invoering der collectieve verzekering.

De hoofdvraag voor de commissie was dus wel: worden door deze maatregelen die bezuiniging en vereenvoudiging inderdaad bereikt? De behandeling echter van de vraag is ietwat teleurstellend. De vraag hoe de administratie der verzekering bij invoering der eenheidsrente zal moeten worden ingericht, is door de verdedigers der eenheidsrente nauwelijks onder de oogen gezien. Zelfs zijn zij het niet erover eens, aan welke eischen die administratie zal moeten voldoen.

Het rapport schiet op dit hoofdpunt naar het mij voorkomt geheel te kort. Van de commissie, die zoovele deskundigen in zich vereenigde, mocht worden verwacht, dat zij had nagegaan op welke wijze het stelsel der eenheidsrente zou kunnen worden ingevoerd en welke administratie daarvoor noodig zou zijn. Het valt niet wel in te zien, hoe het anders mogelijk zal zijn de bewering van Mr. Groeneveld te controleeren, dat op de administratiekosten voor de invaliditeitsverzekering ten minste f 3 miljoen kunnen worden bespaard. De commissie heeft zoodanig onderzoek echter achterwege gelaten. Het gevolg daarvan was, dat zonder tegenspraak kon worden uitgesproken, dat de geraamde bezuiniging van 3 miljoen een vage en geheel onbewezen bewering is.

De vraag zou zeer eenvoudig zijn, wanneer men zou kunnen volstaan met in de wet te bepalen: ieder die eenmaal verzekerd is geworden, heeft bij invaliditeit of het bereiken van den 65-jarigen leeftijd, recht op een rente van f 4,—. Dan zou, om een renteaanvraag te beoordeelen, elk onderzoek naar duur der verzekering, of naar het aantal betaalde premies, achterwege kunnen blijven. Maar zoo eenvoudig gaat het niet. Op die wijze zou van de verzekering een grap worden gemaakt. Stel u voor; een arbeidersverzekering, waarbij dezelfde rechten worden toegekend aan de arbeiders die levenslang geregeld betaald hebben, en aan den persoon die in zijn leven éénmaal (misschien 40 jaren geleden, misschien een maand voor de renteaanvraag) een arbeidscontract heeft aangegaan, en zoo de poort der verzekering heeft weten binnen te sluipen, en voor wien slechts één of twee weken premie is betaald.

Er is te meer grond om te vragen hoe nu eigenlijk die eenvoudige administratie van Mr. Groeneveld er zal uitzien omdat de meerderheid der commissie van oordeel blijkt, dat de beoogde vereenvoudiging niet bereikt zal worden wanneer niet met de invoering van de eenheidsrente de afschaffing van de individueele boekhouding gepaard gaat. Hier hoopen de vragen zich op. Wil men elke individueele administratie der verzekerden afschaffen? Zoo ja, dan zal bij het inkomen eener renteaanvraag in de administratie geen enkel gegeven betreffende den aanvrager aanwezig zijn. Uit het rapport valt af te leiden, dat dit niet wordt bedoeld. Een register van verzekerden zal moeten worden bijgehouden. Reeds dadelijk past hier de opmerking, dat voor het bijhouden van zulk een register de loonlijsten, krachtens de ongevallenwet bijgehouden, niet een bruikbaren grondslag opleveren. Voor een lexicografisch register van alle verzekerden in het Rijk moeten aangiften aanwezig zijn, waaruit de identiteit van de verzekerden ontwijfelbaar blijkt. Met de loonlijsten is dit niet het geval; zij zijn niet bestemd om de identiteit der arbeiders vast te stellen, en de spelling van namen en vermelding van voornamen is dan ook lang niet zonder fouten. Voor de ongevallenverzekering levert dit geen bezwaar op; voor de ouderdoms- en invaliditeitsverzekering worden de loonlijsten daardoor onbruikbaar.

De voorstanders der eenheidsrente geven in het

rapport te kennen, dat de aanspraken op rente van hen die nooit of slechts gedurende korten tijd arbeiders zijn geweest, zullen moeten worden afgesneden door een zekeren wachttijd te bepalen; b.v. zou 3 jaren loonarbeid kunnen worden geëischt, terwijl loonarbeid na zekeren leeftijd niet zou medetellen.

Het is duidelijk, dat zulke bepalingen, die onvermijdelijk noodzakelijk zijn indien men het karakter van verzekering wil handhaven, aan de te voeren administratie nieuwe eischen stellen. Van den omvang der eischen zijn de te bereiken vereenvoudiging en bezuiniging volstrekt afhankelijk. Hoofdvraag voor het rapport is dus: welke administratie vloeit uit deze eischen voort? Ziehier nu alles wat over deze vraag in het rapport te lezen staat: „Voor de legitimatie van het recht dergenen, die zich voor rente aanmelden, zou men kunnen verlangen, dat een arbeider elk jaar een kaart indient, geteekend door den werkgever of door eenige werkgevers, bij wie hij werkzaam is geweest. Alvorens den verzekerde een recht op uitkeering te geven, zou men bijvoorbeeld kunnen eischen, dat uit de door hem ingeleverde kaarten blijkt, dat hij althans gedurende ten minste 500 weken gewerkt heeft. Misschien zou ook volstaan kunnen worden met het bewaren van de loonlijsten. Dat zou weinig administratie kosten, omdat die lijsten toch reeds worden aangehouden en gecontroleerd.”

De deskundige lezer zal zijn handen ineen slaan van verbazing, dat op dergelijke beweringen een stelsel gebouwd wordt waarvan eene miljoen-bezuiniging wordt voorspeld. Men herinnert zich de toepassing van art. 369 der Invaliditeitswet. Om rente te verkrijgen moest men het bewijs leveren dat men 156 weken in loondienst was geweest. Het gewone bewijsmiddel daarvoor waren werkgeversverklaringen. De praktijk heeft geleerd, dat zulke verklaringen, wanneer zij worden geëischt als voorwaarde voor het toekennen van een rente, in talloze gevallen volmaakt onbetrouwbaar zijn. Bij art. 369 gold het een overgangsbepaling; het is volstrekt onaannemelijk, dat de wetgever er ooit toe zou besluiten om een dergelijke regeling, waarvan de ondeugdelijkheid is bewezen, als grondslag voor een blijvend stelsel te aanvaarden.

Beteekenis kunnen zulke arbeidskaarten, en de daarop geplaatste vermelding van arbeidsweken, alleen dan hebben, wanneer zij zijn gecontroleerd. Maar is dan het systeem van rentekaarten niet eenvoudiger? Dit zijn ook arbeidskaarten, die het aantal arbeidsweken vermelden; doch hier is controle van deze opgaven onnoodig, aangezien zij bezegeld zijn door het betalen van premie.

De veronderstelling dat met het bewaren van loonlijsten wellicht zou kunnen worden volstaan, heeft alleen waarde als bewijs, hoe weinig doordacht de voorslag is, om de eenheidsrente in te voeren. Hoe ter wereld zal het mogelijk zijn in eenszins twijfelachtige gevallen uit den chaos van loonlijsten de arbeidsweken van één bepaalden werkmán, in verschillende plaatsen, bij verschillende werkgevers, op te sporen?

Om de gevolgen der eenheidsrente voor de te voeren administratie te beoordeelen, moet ook gelet worden op de controle der premiebetaling.

Deze controle behoeft bij het thans geldende stelsel van renteberekening niet zoo intensief te zijn, omdat door wanbetaling de Bank geen schade lijdt. Het bedrag der rente toch is afhankelijk van het bedrag der betaalde premies, en van de regelmatigheid der premiebetaling. (In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat hier, zonder wetswijziging, met behoud van het bestaande stelsel, de eerste bezuiniging kan plaats vinden; de controle op de premiebetaling ware als regel aan de verzekerden zelve over te laten).

Wanneer wordt overgegaan naar het stelsel der eenheidsrente, zal het onbetaald blijven van verschuldigde premie althans als regel voor de verzekerden geen nadeel medebrengen, en daarentegen ten volle

ten nadeele van het verzekeringsfonds komen. De intensiteit der contrôle zal dientengevolge moeten toenemen, hetgeen het tegendeel van bezuiniging is.

Ik wil niet te uitvoerig worden. De literatuur over de herziening der sociale verzekering is reeds omvangrijk genoeg. Wanneer ik het mij door de redactie van dit blad gevraagd oordeel over het rapport van commissie XI in één zin zou moeten samenvatten, dan is het deze:

De commissie is in gebreke gebleven op ook maar eenigszins voldoende wijze te onderzoeken, in hoeverre de vereenvoudiging en bezuiniging, die de Regeering wil, inderdaad zullen voortvloeien uit het nieuwe stelsel van invaliditeits- en ouderdomsverzekering; de bewering, dat die bezuiniging en vereenvoudiging geheel onbewezen zijn, en ook niet zullen intreden, is nauwelijks bestreden en nog minder weerlegd.

Mr. V. H. RUTGERS.

DE HOUDING DER ARBEIDSBEURZEN TEGENOVER DEN LOONSTRIJD.

Indien men wil discussieeren over de houding der openbare arbeidsbeurzen tegenover de loonmarkt, dan moet wel vooraf goed vaststaan, van welk standpunt men bij zijn betoog uitgaat. Er zijn schrijvers die meenen, dat de economische herbouw onzer maatschappij, dat het algemeen belang en dat dus ook de arbeidersklasse als geheel gebaat is bij een drukken der loonen tot op een bepaald of onbepaald niveau, zoodat dus h. i. elk gemeenschapsorgaan, elke openbare dienst, die bij dien loondruk zijn medewerking kan verleenen, uithoofde van zijn dienen van — het algemeen — belang gehouden is, daaraan mede te werken, ook al zouden de werkgevers daar onmiddellijk meer voordeel van hebben dan de werknemers. Dat is een standpunt, dat men kan verklaren en misschien zelfs billijken en waarvan men alleen kan vorderen, dat het openlijk en duidelijk wordt uitgesproken. Als nu zulk een schrijver het in dienststellen der arbeidsbeurzen van den loondruk openlijk of onuitgesproken als uitgangspunt voor zijn betoog kiest en hij komt dan tot veroordeeling der huidige houding der arbeidsbeurzen, dan kan dat niet verbazen, omdat betrokkene zich op een ander standpunt stelt, dan tot op den huidige dag door alle arbeidsbemiddelingsdeskundigen in binnen- en buitenland wordt ingenomen. De billijkheid gebiedt echter, dat zulk een criticus dan zijn grieven niet richte tot de arbeidsbeurzen, die naar de sinds jaren beproefd gebleken beginselen werken, maar dat hij zijn aanval richte op de huidige grondslagen der arbeidsbemiddeling, speciaal tegen het neutraliteitsprincipe, dat in het door hem voorgestane systeem niet past. Immers het dienen van het voortdurend variabel geziene „algemeene belang” moet voor bemiddelingspartijen tot heel andere gevolgen leiden, dan het absolute neutraliteitsbeginsel, hetwelk medebrengt het angstvallig vermijden van eenig middellijk of onmiddellijk bevoordeelen of steunen van een der groepen tegenover de andere of van een of meer leden derzelfde groep tegenover andere leden. Als men het bevorderen van het momentelijk geziene algemeene belang voorstaat, dan zal vandaag de arbeidsbeurs ten bate van het streven der werkgevers worden gebruikt, maar morgen zal ze in dienst komen te staan van het streven der arbeiders, indien het beheerend overheids-college meent, dat opvoering der loonen een zaak van algemeen belang is. Het strikte neutraliteitsbeginsel, zooals dat thans tot uiting komt, houdt echter de arbeidsbeurzen buiten den steeds wisselenden strijd der belangen en is trouwens vrucht van de historische ontwikkeling der arbeidsbemiddeling.

In de eerste jaren van het bestaan der openbare arbeidsbeurzen werd de absolute onpartijdigheid gezocht in een zoover mogelijk doorgevoerde passiviteit, op het gebied der arbeidsvoorwaarden b.v. in

dezen zin, dat de arbeidsbeurs een werkgevers-aanvraag behandelde zonder ook maar eenigszins te treden in een beoordeeling van de aangeboden arbeidsvoorwaarden. Of een werkgever loonen aanbood, die ver afweken van de standaard- of de meest gebruikelijke loonen, stond niet aan de arbeidsbeurs te beoordeelen, maar werd eenvoudig ter beslissing gelaten van de werkzoekenden, die met de aanvraag in kennis werden gebracht. Deze volstreekte passiviteit strookte geheel met het algemeene passieve karakter van den bemiddelingsarbeid in de eerste bestaansjaren der arbeidsbeurzen. In de practijk bleek echter dra, dat in het algemeen deze passiviteit met een streven om zooveel mogelijk den rechten man op de rechte plaats te brengen, niet te rijmen was. Met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden bleek bovendien, dat een passieve neutraliteit, als werd geschetst, eigenlijk geen onpartijdigheid meer bleek te zijn. Onwillens was de arbeidsbeurs, door elke patroonsaanvraag maar te accepteren en te vervullen, oorzaak dat de werkgevers, die hun collega's beconcurreren uitsluitend door mindere arbeidsvoorwaarden te bieden, in de arbeidsbeurs een instelling vonden, die hun deze deloyale concurrentie mogelijk maakte. En de werknemers ervoeren, dat moeizaam verkregen verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden te loor gingen door de concurrentie via de arbeidsbeurzen van werklieden, die in vrijen wil of onder den drang van bijkomstige omstandigheden, uit zwakte vaak door hun isolement, beneden die arbeidsvoorwaarden gingen werken. Vooral toen meer en meer de bedrijfsverhoudingen en -regelingen werden gegrondvest en uitgebouwd in onderling overleg tusschen den georganiseerden arbeid en den georganiseerden patroonsstand, kwam de critiek dezer bedrijfsgenooten tot uiting op de tot de uiterste consequentie doorgevoerde passiviteit der bemiddelingsinstelling, die, wat opgebouwd was in georganiseerden vorm van samenwerking, dreigde te ondermijnen.

Onder den drang ook dier critiek is de arbeidsbeurs ten opzichte der arbeidsvoorwaarden-kwestie gekomen tot dit standpunt, dat algemeen ('t zij op den grondslag van een fundamenteel voorschrift, 't zij zonder dien legalen grondslag, alleen in de practijk) in binnen- en buitenland wordt ingenomen: *geen beïnvloeding der arbeidsvoorwaarden op welke wijze ook, aanpassen en volgen van wat het bedrijf als zoodanig heeft uitgebouwd*. Dit standpunt vindt zijn formulering in art. 5a der verordening op de Amsterdamsche arbeidsbeurs, luidende:

„De arbeidsbeurs verleent haar bemiddeling niet tot het plaatsen van werkzoekenden tegen ongunstiger arbeidsvoorwaarden dan die neergelegd zijn in een collectieve arbeidsovereenkomst voor het betrokken vak of die voor het aangeboden werk door de betrokken vakcommissie van toezicht als algemeen geldend erkend worden”.

Een beroep op het sociale karakter der instelling kan voor een verklaring van dit standpunt der arbeidsbeurzen niet gelden. Wij weten heel goed, dat er een leer is, die al heel weinig bestrijding zal onder vinden, dat de menschelijke arbeidskracht niet geheel als een koopwaar kan worden beschouwd, ten opzichte waarvan de wet van vraag en aanbod geheel en al kan opgaan. Ook al zal groote werkloosheid, dus veel aanbod, leiden tot een lageren prijs, tot een daling der loonen, beneden den kostprijs, in casu beneden de kosten der bestaansmogelijkheid van den arbeider en zijn gezin kunnen de loonen niet gaan. Van algemeen standpunt bekeken is de arbeid te beschouwen als de verplichte tegenprestatie voor het aandeel in de algemeene goederenopbrengst. Draait men de zaak om en beschouwt men dat aandeel als de belooning voor den geleverden arbeid, dan zal dat aandeel toch minstens zoo groot moeten zijn, dat de arbeider en zijn gezin op menschaardige wijze kunnen bestaan. Dat is een algemeen sociaal element, dat de loonmarkt zal blijven beïnvloeden. Maar per slot van

rekening heeft de arbeidsbeurs als bedrijfsinstelling met dat sociale element niets te maken. Als in een bepaald bedrijf tengevolge van welke omstandigheden ook, de loonen, 't zij krachtens wederzijdsche overeenkomst, 't zij tengevolge van eenzijdige machtsoefening, algemeen zouden dalen beneden het peil voor een redelijke bestaansmogelijkheid, dan zou de arbeidsbeurs tegen die loonen bemiddelen. Zij is te dezen opzichte dienares van het bedrijf, die niet beoordeelt wat het bedrijf daar stelt, maar die registreert, die volgt de bedrijfsregelingen, die eerbiedigt den bedrijfsopbouw. Als in de op het punt der arbeidsvoorwaarden bestaande bedrijfsvereenkomst of bedrijfsregeling het geven van loonen boven een zeker bedrag verboden wordt (in de praktijk stellen de collectieve contracten geen grenzen naar boven, dus behoeven de Arbeidsbeursverordeningen daar nog niet in te voorzien) moet de arbeidsbeurs even goed weigeren voor boven dat bedrag gaande loonen te bemiddelen, als zij weigert te bemiddelen beneden hetgeen het bedrijf als minimum heeft daargesteld. Net zoo goed als zij ook andere punten eener bedrijfsvereenkomst of algemeen geldende bedrijfsregeling eerbiedigt, b.v. niet bemiddelt bij een geëischten arbeidsduur, die uitgaat boven de algemeen geldende, geen ongeorganiseerd werknemer plaatst bij een georganiseerd patroon als het verplichte lidmaatschap is ingevoerd, enz. Wat het bedrijf heeft vastgesteld, wat in het bedrijf algemeen geldend is, is voor de Arbeidsbeurs om zoo te zeggen, taboe. Het bedrijf als geheel, de organisaties van weerszijden, die tot een behoorlijken bedrijfsopbouw zijn gekomen, waardeeren dit standpunt, dat leert de ervaring alle dagen.

Dat individueele werkgevers en werknemers, ongeorganiseerden, beunhazen vaak in hun vak, maar ook zwakke organisaties, die nog niet aan den behoorlijken bedrijfsopbouw toe zijn, die de arbeidsbeurs voor hun karretje zouden willen spannen ter bereiking van eenzijdig vastgestelde loonen, dat deze allen niet steeds met het geschetste standpunt der arbeidsbeursen zijn ingenomen, laat zich verklaren. Doch dat is eer een pleit voor dan een verwijt aan die beursen: In het gezicht van de toenemende bedrijfsorganisatie is wijziging van het meer omschreven standpunt o.i. uitgesloten.

Zoo goed nu als een arbeidsbeurs niet treedt in een beoordeeling van de billijkheid der loonregeling, doch die eenvoudig volgt, zoo goed houdt zij zich ook buiten een beoordeeling der recht- of doelmatigheid der loonsverlaging. Te meer omdat de strijd om de loonsverlaging niet door de al of niet gemotiveerdheid der wederzijdsche argumenten maar door de al of niet grootere machtsontwikkeling beslist wordt. Er is een redelijke grondslag in het streven der werkgevers, om als het bedrijf met moeite of in 't geheel niet de op buitengewone duurte opgebouwde hoge loonen kan dragen, die loonen bij daling der prijzen in overeenstemming te brengen met het nieuwe prijsniveau. Het stelsel der glijdende loonschalen, dat toch niet enkel onder werkgevers zijn voorstanders telt, berust op geen ander beginsel. En wat aangaat het verzet der arbeiders tegen deze poging der werkgevers, wie, die eenig sociaal gevoel bezit, kan er niet inkomen, dat de werklieden zich met hand en tand verweren tegen den aanslag op het kleine beetje meerdere welvaart dat als gevolg van de prijsdaling bij handhaving der loonen hun deel zou kunnen zijn. Vooral zoolang den werknemers de gegevens onthouden blijven voor een juiste beoordeeling van de noodzakelijkheid der loonsverlaging uit een oogpunt van bedrijfsexploitatie.

Voor den objectieven toeschouwer kan in den strijd om de loonsverlaging het gelijk dus aan beider kant zijn. Alleen de macht beslist, wiens standpunt zal domineeren. In dien strijd om de macht hoede de arbeidsbeurs zich voor eenige directe of indirecte, willekeurige of onwillekeurige inmenging. En zij kan

dat doen door handhaving van het boven omschreven algemeene standpunt.

Daarbij houde men in het oog, dat na dezen tijd er toch ook nog wel weer een andere zal komen, een normale tijd zonder den strijd om loonsverlaging. En nu lijkt het ons van meer belang, dat de arbeidsbeurs meer doe wegen, wat zij door een wijziging in haar houding voor de toekomst zou bederven of verliezen dan wat zij momenteel er door zou kunnen winnen. Voor de toekomst zou zij door een andere houding den steun van beide partijen verliezen, omdat beiden voor den uitbouw van het bedrijf belang hebben bij boven omschreven houding. Daartegenover zou ze mogelijk op dit oogenblik de sympathie van een der partijen kunnen verwerven, wat wij minder achten.

Wij meenen in bovenstaande voldoende duidelijk te hebben aangetoond, dat de houding der arbeidsbeursen tegenover het loonvraagstuk dus niet in het minste beheerscht wordt door gevoelens van Arbeiterfreundlichkeit of Arbeitgeberfeindlichkeit of andersom, maar door haar positie van orgaan van en voor het bedrijf, dat de bedrijfsbelangen als geheel, van werkgever en werknemer te zamen, heeft in acht te nemen en aldus heeft te eerbiedigen, wat het bedrijf ook op het stuk van arbeidsvoorwaarden heeft daargesteld.

Nu kan men tegenover het algemeene probleem van de bedrijfsorganisatie, van den bedrijven-opbouw in zijn meer algemeene beteekenis een afwijzend standpunt kiezen, dan gelooven wij nog, dat men op het gebied der arbeidsvoorwaarden de preferentie zal geven aan een in collectief overleg vastgestelde bedrijfsregeling boven den chaotischen toestand van vroeger. Men moge zelfs scherp stelling nemen tegen de algemeene verbindend-verklaring der collectieve arbeidsovereenkomsten, men zal dunkt ons moeten erkennen, dat hoe meer het instituut der collectieve arbeidscontracten zich zonder dwangmaatregelen ontwikkelt, hoe beter dat, uit een algemeen standpunt bekeken, moet worden beschouwd. Wij behoeven daar hier niet over uit te weiden. Wij gelooven, dat niemand ons zal betwisten, dat een collectieve bedrijfsregeling, die stabiliteit en zekerheid biedt op het stuk der arbeidsvoorwaarden een der eerste grondslagen is voor een rustige ontwikkeling van het bedrijfswezen in het algemeen en voor een op hechte basis te funderen exploitatie der bedrijven afzonderlijk. Een bedrijfsinstelling als de arbeidsbeurs is, die zulke collectieve bedrijfsregelingen eerbiedigt, er een zeker steun aan verleent door ze te beschermen tegen ondergraving van deloyale concurrenten, handelt in het algemeen en in het bedrijfsbelang, neemt als bedrijfsinstituut deel aan den socialen en economischen uitbouw der maatschappij.

Nu spreekt het vanzelf dat, hoe minder krachtige organisatie er in een bedrijf bestaat, des te meer omzichtigheid de bemiddelingsinstelling bij de praktische toepassing van voren omschreven beginselen moet betrachten, vooral in een overgangstijd als deze. Daarbij kunnen zelfs fouten worden gemaakt: Ons betoog bedoelt niet of die fouten goed te praten. Wij wilden het beginsel, waar het om gaat, belichten.

In de praktijk zal men b.v. de werking der collectieve contracten niet verder kunnen doen uitstrekken dan tot de leden der contracteerende partijen. Voor de buitenstaanders in een bepaald vak, alsmede in de vakken waar geen collectieve regeling bestaat, zal men de vrijwel algemeen gangbare loonen als basis van beoordeeling moeten aanvaarden, omdat men, anders doende, weer mede zou werken aan een desorganisatie in het bedrijf, aan het scheppen der onmogelijkheid om ooit of ooit weer tot een uniforme bedrijfsregeling op het stuk der arbeidsvoorwaarden te komen. Zoo chaotisch is een loonmarkt niet of er is — met eenige speling natuurlijk — een vrij stevig gemiddelde te ontdekken, dat in doorsnede gevolgd wordt. Want de loonen mogen dan worden beheerscht door de macht der patroons of die der arbeiders, de

betaalde loonen schommelen om een zeker bedrag, dat als algemeen geldend kan worden beschouwd omdat het de basis is, waarop de meerderheid der goede en grootere werkgevers een loonende exploitatie der bedrijven mogelijk acht.

Bij het opzoeken en aanhouden van een gemiddelde loonnorm late in twijfelgevallen de arbeidsbeurs zich voorlichten, liefst leiden door een beslissing van de werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers van het vak, 't zij die, als te Amsterdam vertegenwoordigd zijn in een permanente Commissie, 't zij incidenteel bij een expresselijk advies. Men houde in het oog, dat de beslissing dier Commissies niet gaat over de al of niet wenschelijke hoogte der loonen, maar enkel en alleen over het constateeren welke loonen in werkelijkheid worden betaald. Zelfs in tijden van loonstrijd is blijkens onze ervaring zulk een beslissing mogelijk.

Hierbij moet nog aangeteekend worden, dat de genoemde vakcommissies van toezicht voor de onderscheidene vakafdeelingen der arbeidsbeurs bestaan uitsluitend uit een gelijk aantal afgevaardigden van werkgevers- en werknemersorganisaties in het betrokken vak, die door de organisaties zelf rechtstreeks voor dit doel zijn aangewezen en immer — zonder beslissingsrecht van een neutralen voorzitter — in paritetische getalsterkte beslissen. W. F. DETIGER.

Amsterdam.

* * *

N a s c h r i f t. Een principieele discussie met den schrijver ligt niet in de bedoeling. De opmerking dient echter te worden gemaakt, dat de wijze, waarop de schrijver het vraagstuk stelt, slechts verwarrend kan werken.

De taak van een beurs, op welk gebied ook, kan slechts zijn het tot elkander brengen van vraag en aanbod, zonder meer. Gaat men verder en draagt men aan de organen der beurs ook de beoordeeling op van kwaliteit of prijs der ter beurze verhandelde goederen of diensten, dan kan men hiervoor wellicht gegronde redenen aanvoeren — in deze vraag treed ik niet — doch dan begeeft men zich onvermijdelijk buiten het eigenlijke terrein der beurs en legt men tevens een taak van keuring en beoordeeling in handen van de organen der beurs, die het oorspronkelijk karakter van hun taak geheel verandert.

Deze organen kunnen hierbij het door den schrijver juist gachte en als onpartijdig geschetste standpunt innemen of misschien een ander, hoofdzaak is, dat zij dit doen in hun kwaliteit van keuringsdienst, van beoordeelingscommissie of hoe men het wil omschrijven, doch niet van beursleiding.

Uit een oogpunt van zuiverheid van discussie dient dit op den voorgrond te worden gesteld.

B.

ART. 17 DER HANDELSREGISTERWET.

Art. 17 sub. 1 luidt: „Iedere wijziging van hetgeen betreffende eene handelszaak ingeschreven is, wordt opgegeven.”

Indien wij hier even de aandacht op deze bepaling vestigen, dan is dit omdat, naar ons gebleken is, zich in het Handelsregister een toestand ontwikkelende is, welke langzamerhand de waarde van dit instituut ondermijnt en dreigt hetzelfde geheel in discrediet te brengen.

Het is ons namelijk bij het raadplegen van bepaalde dossiers gebleken, dat aan de bepaling van art. 17 op zeer gebrekkige wijze wordt voldaan. Men kan zich den indruk voorstellen dien men krijgt, wanneer men een dossier raadpleegt en men vindt gegevens waarvan men zeker weet dat ze geheel verouderd zijn. Eenmaal zelfs is het ons gebleken, dat een firma door groote annonces in de bladen belangrijke wijzigingen had bekend gemaakt, terwijl maanden daarna nog steeds niets daarvan op het Handelsregister bekend was.

Indien aan art. 17 niet streng de hand wordt ge-

houden, zal na een paar jaar het Handelsregister ontaard zijn in een berg papier, dien men slechts met groote reserve zal kunnen raadplegen. Tenslotte moet dit zelfs uitloopen op volslagen onbetrouwbaarheid, dus op een bankroet van het instituut.

Nu ligt hier natuurlijk de eerste fout bij den handel zelf. Indien eene zaak wijzigingen ondergaat en die zaak verzuimt die wijzigingen op te geven, dan kan men van de ambtenaren niet vorderen, dat zij die wijzigingen opsporen. Dat is een onbegonnen werk.

Anderzijds echter vraagt men zich af, of de strafrechtelijke sanctie niet wat gestrenger kan worden toegepast. In geen geval mag het o.i. voorkomen dat, wanneer men op het Handelsregister op onjuistheden wijst, geantwoord wordt: „We hebben er al zoo dikwijls om gevraagd, maar we kunnen het niet loskrijgen.” Evenmin mag het voorkomen, dat een bureau opgaven accepteert, welke onvolledig zijn ingevuld. Zoo bleek ons, dat eene N.V. eene opgave had ingediend, waarop verschillende handteekeningen van Commissarissen ontbraken. Bij navraag bleek ons, dat men deze handteekeningen alsnog niet meer kon bemachtigen. Dergelijke toestand wijst er o.i. op, dat de strafrechtelijke sanctie — niet alleen voor wat betreft de wijzigingen, maar zelfs voor wat betreft de oorspronkelijke opgave — niet voldoende wordt toegepast.

Wij vestigen hier op een en ander de aandacht, niet uit zucht naar critiek, maar alleen om op een toestand te wijzen die voor het instituut van het Handelsregister zeer nadeelig zou kunnen worden. Beschouwde men aanvankelijk het Handelsregister — vooral in de kringen van den handel — als een instituut van twijfelachtig nut, de korte ervaring, welke men er mede heeft mogen opdoen, heeft aangetoond, dat het werkelijk in een bestaande behoefte voorziet. Daarom is het van het grootste belang, dat het geleidelijk aan veroverde prestige niet weer geheel verloren gaat.

Hoe nu zou kunnen gezorgd worden, dat de gegevens van het Handelsregister beter up to date blijven, althans, dat de achterstand zooveel mogelijk beperkt wordt. Er zijn naar onze bescheiden meening twee middelen, welke in die richting eenig nut zouden kunnen afwerpen:

1. Strengere toepassing der strafrechtelijke sancties. Wanneer de ambtenaar, uit welchen hoofde ook, er van op de hoogte is, dat in een bepaalde zaak wijzigingen zijn voorgekomen, welke behooren te worden opgegeven, dan moet hij die onderneming aanmanen alsnog deze wijzigingen op te geven. Geschiedt dit niet, dan mag het niet voorkomen, dat hij zich daar zonder meer bij neerlegt en zegt: „Ik kan het niet los krijgen”. De straffen moeten gestreng worden toegepast. Dat strekt ook anderen ten voorbeeld en houdt het prestige van het instituut hoog, doordat het de betrouwbaarheid der dossiers verhoogt.

2. Een tweede middel zou zijn, door de ingeschrevenen jaarlijks een biljet te laten invullen, waarbij zij verklaren, dat de opgave, destijds verstrekt, ongewijzigd is gebleven. In den regel toch zal het niet opgeven van wijzigingen te wijten zijn niet aan opzet, doch aan nalatigheid, men denkt er niet aan. Op de vorenstaande wijze nu wordt men er periodiek aan herinnerd en wordt men gedwongen er zijn aandacht aan te schenken. Deze verklaring moet dan ruimte bieden voor op te geven wijzigingen, terwijl valsche opgave strafbaar wordt gesteld.

Overigens houde men goed in het oog, dat, indien de handel niet medewerkt en in gebreke blijft, de noodige wijzigingen prompt en juist op te geven, het instituut van het Handelsregister vroeg of laat toch moet verlopen, hetgeen werkelijk te betreuren zou zijn.

Waakzaamheid in deze is dus ten zeerste geboden.

F. C.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juni 1923, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Juni 1922.

Wat de oorlogswinstbelasting betreft, moet geconstateerd worden, dat in de afgelopen maand meer aan ontheffingen is verleend dan aan aanslagen is ingevorderd, waardoor de totaalopbrengst van de oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen komt op f 1.145.543.821 (totaal in de vorige maand), vermeerderd met de opbrengst der verdedigingsbelastingen in deze maand, verminderd met f 51.373 of f 1.145.492.448. Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het leeningfonds — behalve die op den suikercijns, welke geen verzwaring van belastingdruk medebrachten — is in totaal eene som van f 1.469.893.588 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 35.703.930 tegen f 37.802.137 in Juni 1922 op en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 2.098.207. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 1.916.013.

De opbrengst over de eerste zes maanden van 1923, de tabaksaccijns medegerekend (welke in die maanden f 8.438.960 opbracht) overtrof de opbrengst over de overeenkomstige maanden van 1922 (toen de tabaksaccijns voor het eerst in Juni f 1.097.392 opbracht) met een bedrag van f 1.585.441, terwijl de raming met een bedrag van f 15.900.167, werd overschreden.

In vergelijking met Juni 1922 vertoonden in Juni 1923 de grondbelasting, de personeele belasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de suiker-, de bier-, de geslacht- en de tabaksaccijns, de zegel- en de registratierechten, de rechten van successie en de statistiekrechten een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de wijn-, de gedistilleerd- en de zoutaccijns, de invoerrechten en de loodsgelden.

Voor de vierde maal (sinds de buitengewoon hogere opbrengst in Februari 1923) blijft de opbrengst van de inkomstenbelasting een belangrijk bedrag ten achter bij de opbrengst in de overeenkomstige maand van het vorig jaar. De teruggang bedroeg ditmaal f 3.110.922. Bij vergelijking van de ontvangsten uit dit middel over de eerste zes maanden van dit jaar (f 63.071.165) met de ontvangsten over de overeenkomstige maanden van het vorig jaar (f 66.553.988) moet gelet worden op de bedragen, zooals die zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. Juni 1922	Jan. t/m. Juni 1923
1920/1921 ..	f 5.914.231	f 1.901.605
1921/1922 ..	„ 60.457.836	„ 12.402.463
1922/1923 ..	„ 18.606	„ 48.750.287

Tegen eene vermeerdering ad f 34.779 in de vorige maand, geeft de grondbelasting in de afgelopen maand eene hogere opbrengst van f 30.501 te zien, welke toename verband houdt met de vluggere invoering.

De personeele belasting bracht f 2.347.985 op, waardoor de opbrengst in Juni 1922 (f 1.624.835) zoowel als de raming (f 2.016.667) worden overschreden.

De dividend- en tantiëmebelasting laat weer eens haar wisselvallig karakter zien. Liep dit middel sinds November 1922 achteruit, met uitzondering van de abnormale hooge opbrengst in de maand Febr. 1923, de afgelopen maand leverde deze belasting voor de schatkist op een bedrag van f 1.331.569, alzoo f 188.194 meer dan in Juni 1922.

Uit de vermogensbelasting kwam een bedrag van f 383.448 binnen, dit is f 355.432 minder dan het vorig jaar. Het verschil zal hierin zitten, dat in 1922 nog vele oude posten werden aangezuiverd.

Een bijzondere reden voor de hogere opbrengst van den suikercijns (f 403.916) is niet op te geven. Dat de wijncijns van f 416.947 op f 367.864 terugliep, houdt waarschijnlijk verband met de transportmoeilijkheden, die den aanvoer van Rijnwijn uit Duitsland bemoeilijken.

De gedistilleerdaccijns zakte van f 4.984.365 op f 4.264.106. Deze daling is misschien hieruit te verklaren, dat de daling van de mark de grensfraude opnieuw heeft doen opleven; ook blijkt herhaaldelijk dat in het binnenland geheime branderijen bestaan. Overigens moet er aan herinnerd worden, dat het gebruik van gedistilleerd afneemt, waar tegenover staat een toename van het bierverbruik, wat trouwens uitkomt in de opbrengst van dit laatste middel: de bieraccijns leverde in de afgelopen maand f 66.770 meer op dan in Juni 1922.

De opbrengst van den tabaksaccijns is nog niet normaal. De afgelopen maand kwam in een bedrag van f 1.162.846 terwijl de raming f 1.666.667 bedraagt. De malaise doet ook hier haar invloed gevoelen.

De stijging der veeprijzen is vermoedelijk de oorzaak, dat de geslachtaccijns met f 17.742 is toegenomen. Voor de mindere opbrengst van den zoutaccijns (f 8.697) is geen bepaalde reden aan te wijzen.

Verrassend is de opbrengst van de registratierechten. Bleef gedurende de laatste twee jaren de opbrengst van dit middel steeds beneden de opbrengst ten vorigen jare, thans is eene hogere opbrengst van f 285.532 te boeken. Ook de zegelrechten wijzen een hooger opbrengstcijfer aan: f 1.439.841 tegen f 1.385.257 in Juni 1922.

Te vermelden is voorts nog, dat de successierechten toenamen met f 425.807 en de statistiekrechten met f 56.158; daarentegen liepen de invoerrechten terug met f 219.899 en de loodsgelden met f 8.005.

Rectificatie. In het artikel in het vorig nummer, getiteld: *De internationale schadevergoeding*, moet op pag. 629 in het klein gedrukte gedeelte in den eersten regel van 3. in plaats van „contrôle” gelezen worden „demoralisatie”. De geheele zin komt dan te luiden: „Met de sociale en economische demoralisatie van Duitsland is het reeds zeer ver gekomen.”

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

GOUDLOONEN.

Dr. Kurt Singer te Hamburg schrijft ons:

Het proces van de ontbinding van het Deutsche ruilmiddel nadert snel zijn laatste fase. Het is rond een jaar geleden begonnen, bijna dadelijk na den moord op Dr. Rathenau, die over ruilmiddel-vragen nooit heeft willen nadenken, doch wiens dood door een merkwaardige ironie van het noodlot minder op het gebied van de politiek dan op dat der valuta een mijlpaal in de geschiedenis van het Rijk betekent. Toenmaals begon in eenige takken van het bedrijfsleven de overgang naar de berekening in goudmark zich te vertoonen, zij het aanvankelijk bijna schuchter en in op zichzelf staande gevallen. In den loop van den winter zwol de beweging echter voortdurend sterker en breeder aan. Zooals op het oogenblik de zaken staan kan gezegd worden, dat vermoedelijk alle ondernemingen van eenigen omvang de omzetting hunner bedrijfsrekening op basis van de goudmark tot stand hebben gebracht en dat een groot en nog immer toenemend quantum binnenlandsche betalingen in buitenlandsche valuta geschiedt. Slechts in het verkeer van de groothandelaren met de kleinhandelaren en van de kleinhandelaren met den verbruiker is het rekenen en betalen met vreemde munt strikt verboden. Ook het credietverkeer beweegt zich daarnevens in immer grooteren omvang op goudbasis. Buiten deze groote verandering op het

gebied der valuta zijn tot dusverre gebleven: de inkomsten en uitgaven van het Rijk (met uitzondering van de ongelukkige uitgifte der dollar-schatkistbiljetten), de deposito-rekeningen der banken en de loonen van arbeiders en ambtenaren. De oorzaak hiervoor ligt, wat de financieele gestie van het Rijk betreft, in hoofdzaak in de moeilijkheid van het vormen eener meerderheid in het Parlement, wat de rekeningen bij de banken betreft in de eenvoudige overweging dezer instellingen, dat hun crediteuren in papier grooter plegen te zijn dan hun debiteuren in papier; wat de loonen betreft in een dof-vasthouden van de arbeiders aan het denkbeeld van het bestaansminimum. Daarnaast bestaat er echter mischien in al deze gevallen nog een andere overweging: de vrees voor de onafzienbare gevolgen van een directe en volledige overbrenging van de nerveuze, niet zelden hysterische, schommelingen van de wisselkoersen op de prijsvorming tot in het kleine dorpie en groentewinkel toe. De meening, dat het niet uitsluitend op een loutere denkfout en een tekort aan besluitvaardigheid zou kunnen berusten, dat Duitschland in de papiergeld-ellende verzonken is en dat alzoo niet de wil om tot goudrekening over te gaan zonder meer voldoende zou zijn om aan de volkshuishouding de stabiliteit van haar ruilmiddel terug te geven, is ook thans nog zeer verbreid. Hoe lang deze meening aan den ontzaglijken druk van den dagelijkschen nood weerstand zal kunnen bieden kan niemand zeggen.¹⁾

Wanneer de arbeiders thans „waardevaste” loonen verlangen, dan bedoelen zij eigenlijk niet goudloonen noch loonen, die zich geheel aan de beweging van de deviezen aanpassen, maar loonen, wier beweging gelijken tred houdt met de veranderingen in de kleinhandelsprijzen voor de meest noodige artikelen voor het dagelijksch gebruik. Hun wens is mitsdien niet de overgang naar een nieuwe rekeningseenheid; wat zij eischen, is de snellere aanpassing van de loonen aan de prijsbeweging (en tegelijk een grondige verbetering van de statistiek der prijsbeweging, over welke noodzakelijkheid men geen woord behoeft te verliezen, aangezien wat tot heden geschiedde wel door alle deskundigen als hoogst ontoereikend beschouwd is. Tot dusverre werden er slechts op twee speciale dagen per maand berekeningen opgesteld). Terwijl tot nu toe de meeste loonen in evenredigheid met de toeneming van de duurte naar het voorafgaande maandgemiddelde verhoogd zijn geworden, wenscht men dat thans de prijsstijging in de week zelf, waarvoor het loon geldt, in aanmerking zal worden genomen: een loon, dat op Vrijdag uitbetaald wordt, behoort dus op grond van het Maandags vastgestelde en Woensdags gepubliceerde duurtcijfer der week berekend te worden, waarbij de toeneming van de duurte van Maandag op Vrijdag door een combinatie van groot- en kleinhandels-indices zal worden benaderd. De grondgedachte van dezen eisch is even eenvoudig als de grondgedachte van de ondernemers, die de goudrekening voor hun bedrijf vóór staan, gelijk in het laatste geval de reële substantie van het kapitaal, zoo behoort in het eerste geval de reële substantie van den arbeid te worden beschermd. Een oordeel over de voor- en nadeelen van een dergelijke nieuwe regeling is zonder meer even moeilijk te geven als over die van de een of andere loonsverhooging. Alles hangt er tenslotte van af uit welke middelen de loonsverhooging betaald wordt. Wordt de som uit de opbrengst der onderneming genomen, zoo verandert niets anders dan de verhouding, waarin de opbrengst tusschen ondernemers en arbeiders verdeeld wordt, en het gebeuren is uit een sociaal-politiek oogpunt belangrijk, uit een geldpolitiek oogpunt echter vrijwel zonder betekenis. Misschien zullen de ondernemingen

¹⁾ Nadat deze regels reeds geschreven waren wordt bekend gemaakt een met algemeene stemmen genomen besluit van de Reichswirtschaftsrat, waarbij het algemeen maken van de rekening in goud geëischt wordt.

hun reserves aan buitenlandsche deviezen iets moeten verkleinen. Zeker zullen de prijzen van de goederen, die de arbeiders plegen te koopen, iets sterker stijgen. Alles samengenomen zijn deze werkingen echter niet voldoende om een nieuwen toestand te scheppen. Hetzelfde geldt, wanneer bankcredieten worden opgenomen voor loondoeleinden, die niet direct met het scheppen van een meerdere hoeveelheid aan ruilmiddelen verbonden zijn. Wordt daarentegen de loonsverhooging daardoor bewerkt, dat bankcredieten worden opgenomen die tot het scheppen van nieuwe betalingsmiddelen door de banken voeren, zij het in den vorm van bankbiljetten of van giraal tegoed, zoo komt dit neer op vermeerdering van inflatie en de tendens tot prijsverhooging krijgt een nieuwen machtigen impuls. Hier ligt voor de credietbanken een der voornaamste gebieden van sociaal-politieke werkzaamheid. Of er nog altijd bankleiders zijn, die zich van hun betalingsmiddelen-vermeerderende machten mitsdien ook van hun geldpolitieke verantwoordelijkheid niet voldoende bewust zijn, is een vraag, die wij noch met ja, noch met neen zouden durven beantwoorden.

De eerste pogingen van het Rijks Arbeids-Ministerie om ondernemer en arbeider te brengen tot een vergelijk over de besproken eischen der arbeiders zijn thans mislukt. Als reden van dit mislukken wordt opgegeven, dat de vertegenwoordigers der ondernemers bezwaren hadden tegen de keuze van een duurte-index en voorgesteld hadden de loonen te laten variëren met den goudopslag op de invoerrechten. Zij hebben daarbij als volgt geredeneerd: worden de loonen in direct verband met de veranderingen in de kleinhandelsprijzen naar boven gezet, dan vervalt voor de arbeiders ieder motief om aan prijsverhoogingen hardnekkig weerstand te bieden. Ook in Oostenrijk is gedurende het tijdperk van de indexloonen duidelijk gebleken, dat met het bekend worden van den nieuwen duurte-index de kleinhandelaren hun prijzen oogenblikkelijk in verhouding van den nieuwen tot den ouden index plachten te verhoogen, aangezien zij er zeker van konden zijn, dat de nominale koopkracht van hun afnemers in dezelfde verhouding versterkt zou worden. Inderdaad werden, waar het in hoofdzaak ging om artikelen van de meest dringende behoefte, de nieuwe prijzen in den regel zonder meer betaald.

Deze overwegingen gelden echter met gelijke kracht tegen de verhooging van de nominale loonen in evenredigheid met de veranderingen in den goudprijs, want ook deze prijs is aan de kleinhandelaren bekend en ook deze regeling maakt den kooper van dezen tijd, die met den „Homo Oeconomicus” van de klassieke theorie nog maar slechts enkele familietrekken gemeen heeft, des te trager in den prijsstrijd. Overigens is de ondernemer bij dit stelsel zeker van een grooter of kleiner voordeel, aangezien de goudopslag op de invoerrechten, die in Duitschland door een besluit van de Regeering wordt vastgesteld, voortdurend minstens één of twee weken achterblijft bij de werkelijke stijging van den goudprijs, die uiteraard in directe verhouding tot den dollarkoers staat. Bovendien vreezen de arbeiders wellicht zonder reden, dat de vaststelling van den goudprijs van overheidswege door loonpolitieke factoren beïnvloed zou kunnen worden. De tot nu gevoerde statistiek van de duurtbeweging in den kleinhandel, heeft den twijfel in deze richting moeten stijven.

De vertegenwoordigers der industrie schijnen echter nog een tweede argument naar voren te hebben gebracht, dat van meer betekenis is voor de theoretische analyse. Zij beroepen zich er op, dat zij hun kostprijsberekeningen algemeen op goudbasis hebben ingesteld, en dat dus alleen in goud de vaste maatstaf gegeven is, die ook de „waardevastheid” van de arbeidsloonen zou kunnen garanderen. Nu heeft echter de ervaring van de laatste jaren niets duidelijker aan het licht gebracht dan dat de bewegingen van den goudprijs

(ontleend aan de bewegingen van den dollarkoers) volstrekt niet parallel met de bewegingen van de goederenprijzen in den kleinhandel verlopen, niet alleen in dien zin, dat de goudprijs de goederenprijzen vóór is, maar ook aldus, dat de afstand tusschen beide zeer variabel is. Typisch was in het bijzonder het volgende verloop: de dollarkoers stijgt, de prijzen in het binnenland volgen deze stijging langzaam, maar niet in gelijke mate; wanneer dan echter de dollarkoers weder eenigszins naar beneden gaat, dan blijven aanvankelijk de kleinhandelsprijzen stijgen. Dat beteekent: wanneer de ondernemers den arbeiders werkelijke goudloonen (niet loonen volgens den goudopslag op de invoerrechten) toezeggen, bieden zij hun meer dan de arbeiders verlangd hebben, verondersteld, dat de valuta verder stijgt; volgt daarna echter een terugslag op de valutamarkt, zoo vermindert dadelijk het reële loon van de arbeiders, misschien in zelfs niet onbelangrijke mate. Dit mag voor de industrie gewenscht schijnen, aangezien een dergelijke verandering van de productiekosten de moeilijkheden, die uit een stijging van den markenkoers zouden voortvloeien, zouden verminderen. De arbeiders daarentegen willen niet een stijging van de reële loonen in tijdperken van stijging der wisselkoersen betalen met een zinking in tijden van verbetering van den markenkoers, te minder, waar deze laatste tijden voor loonstrijd het ongunstigst zijn.

Overigens moet natuurlijk niet vergeten worden, dat door de verandering in de loonberekening nog niet over de hoogte van het loon wordt beslist. De vaststelling van het grondloon, dat met den index van ieder oogenblik vermenigvuldigd moet worden, zal ook verder door onderhandeling tusschen werkgever en arbeider moeten geschieden. Dat deze grondloonen voor een afzienbaren tijd slechts een deel van het vredesloon zullen kunnen uitmaken, daarover bestaat bij beide groepen overeenstemming. De mate der afwijking zal voor de afzonderlijke industrietakken en naar de omstandigheden van verschillende grootte zijn. De invoering van een duurtfactor kan mitsdien nieuwe loononderhandelingen slechts dan overbodig maken, wanneer de algemeene economische toestand en de toestand in de speciale bedrijfstakken onveranderd blijven.

Er is geen twijfel aan, dat de overgang naar indexloonen in den een of anderen vorm onder de gegeven omstandigheden de tendens tot vermeerdering der inflatie niet weinig versterken moet. Evengoed als de berekening in goud aan de ondernemers noodwendig toescheen om de reële substantie hunner bedrijven te handhaven, doch in werkelijkheid slechts tot sterkere inflatie heeft geleid, het verlangen naar nieuwe verhoogingen der deviezenkoersen chronisch heeft gemaakt en daarmee de ontwikkeling der dingen, waartegen men zich door deze maatregelen wilde beschermen, slechts bevordert heeft, zoo zal ook de loonberekening in goud niet veel meer bewerken dan de versnelling van de bewegingen in den boezen cirkel, waarin de Deutsche volkshuishouding op het oogenblik besloten is. Duitschland is in de gevaarlijke phase getreden, waarin alle geneesmiddelen, die nog ter beschikking staan, het leven slechts half verdraaglijk maken, zoodat zij op den duur den zieke meer schade doen dan nut. Uit dezen cirkel kan slechts een daad het land bevrijden, maar het schijnt, dat thans niemand in Europa meer tot zulk een daad in staat is.

Dr. KURT SINGER.

ONTVANGEN:

De loonpolitiek der Gemeenten en de Industrie, Rede door Dr. L. G. Kortenhors gehouden in de vergadering der R. K. Werkgevers-Vereeniging in het Diocees Den Bosch, op 26 Mei 1923 te Tilburg; Uitgave der R. K. Werkgevers-Vereeniging in het Diocees Den Bosch, Tilburg.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	Juni 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	2.579.471	8.321.092	8.104.500
Personeele belasting ..	2.347.985	6.819.852	4.986.063
Inkomstenbelasting ..	8.134.956	63.071.165	66.553.988
Dividend- en tantième-belasting	1.331.569	6.969.209	5.337.953
Vermogensbelasting ..	383.448	5.731.072	9.590.785
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	3.091.121	19.999.359	19.607.334
Wijn	367.864	1.002.542	1.262.185
Gedistilleerd	4.264.106	25.157.819	29.725.489
Zout	105.907	721.881	674.853
Bier	497.080	2.302.857	1.945.484
Geslacht	818.232	5.130.595	4.486.500
Tabak	1.162.846	8.438.960	1.097.392
Belast. op speelkaarten	5.606	47.564	41.422
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.439.841 ¹⁾	8.854.470 ²⁾	8.758.780
Registratierechten	1.597.240	9.316.114	10.124.709
Successierechten	3.864.091	23.869.965	20.255.227
<i>Invoerrechten.</i>	2.760.354	17.367.725	19.261.005
<i>Gouden en zilver werken</i>			
Belasting	78.180	470.137	446.908
Essaailoon	93	523	559
<i>Statistiekrecht</i>	263.512	1.681.635	1.676.989
<i>Mijnen</i>	29.608	328.475	286.915
<i>Domeinen</i>	132.388	1.189.694	980.178
<i>Staatsloterij</i>	170.015	410.364	408.308
<i>Jacht en visscherij</i>	54.045	56.035	59.345
<i>Loodsgelden</i>	224.372	1.368.563	1.369.355
Totaal	35.703.930	218.627.667	217.042.226

1) Hieronder begrepen f 213.600 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 1.663.576. 3) Idem f 1.135.375.

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Juni 1923	Sedert 1 Januari 1923
Verdedigingsbelasting Ia	114.946	1.718.191
Verdedigingsbelasting Ib	569.263	5.840.692
Verdedigingsbelasting II	2.310.731	17.339.282
	2.994.940	24.898.165
Oorlogswinstbelasting	min. 51.373	14.514.585

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Juni 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	517.248	1.670.850	1.624.811
Personeele belasting ..	440.388	1.368.126	1.013.117
Inkomstenbelasting ..	2.567.922	18.101.540	18.887.590
Vermogensbelasting ..	95.832	1.432.061	2.395.573
Dividend- en tantième-belasting	439.418	2.299.839	1.761.525
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	618.224	3.999.872	3.921.467
Wijn	73.573	200.508	252.437
Gedist. (binn.-en buitl.)	426.411	2.515.782	2.972.549
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrecht van buitl. eff.	26.557	159.119	46.381
Totaal	5.205.573	31.747.697	32.875.450

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1923.

Dienstjaren.	Grondbelasting.	Personeele belasting.	Inkomstenbelasting.	Vermogensbelasting.
1919/20				194
1920/21	746	30.428	1.901.605	25.481
1921/22	17.913	312.418	12.402.463	73.672
1922/23	1.521.063	3.383.575	48.750.287	5.640.832
1923/24	6.781.370	3.093.432	16.810	minus 107
Totalen ..	8.321.092	6.819.853	63.071.165	5.731.072

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND MEI 1923

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
I Dieren en dierlijke producten	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
II Plantaard. voortbrengselen	12.301.777	7.796.333	40.824.848	25.266.431	—	—	28.523.071	17.470.098
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	239.213.514	41.722.896	55.701.489	7.998.071	183.512.025	33.724.825	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	822.157.123	27.078.101	348085.888 ¹	9.119.720 ¹	474.071.235	17.958.381	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	1.578	77.111	10.228	1.732.540	—	—	8.650	1.655.429
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	15.046.975	2.621.739	26.065.405	3.809.777	—	—	11.018.430	1.188.038
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n.a.g.	23.271.288	3.989.627	9.399.314	3.451.444	13.871.974	538.183	—	—
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen v.a.s.	83.302.850	10.383.183	33.482.238 ²	12.718.286 ²	49.820.612	—	—	2.335.103
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	85.597.516	7.453.413	6.447.027	713.012	79.150.489	6.740.401	—	—
IX Garens, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedren en modevaren	1.923.420	4.243.185	1.966.646	2.971.564	—	1.271.621	43.226	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	6.247.449	18.835.009	4.846.896	12.725.991	1.400.553	6.109.018	—	—
XI Glas	24.077.429	1.245.721	11.724.524	694.712	12.352.905	551.009	—	—
XII Papier	3.316.154	927.945	2.390.490	556.013	925.664	371.932	—	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	7.698.409	2.578.606	18.503.044	3.143.953	—	—	10.804.635	565.347
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	29.466.370	13.454.945	41.075.584	14.914.929	—	—	11.609.214	1.459.984
XV Andere goederen dan gebrachten onder de groepen I tot en met XIV	8.832.680	5.066.348	423.903	618.109	8.408.777	4.448.239	—	—
Totaal	15.789.177	12.732.650	8.555.511	5.426.690	7.233.666	7.305.960	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilvermuntmuntmat. (opgen. in gr. IIIb)	1.378.243.709	160.206.812	609.503.035	105.861.242	768.740.674	54.345.570	—	—
	1.378.242.131	160.129.701	609.492.807	104.128.702	768.749.324	56.000.999	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1920	1921	1922	1923	1920	1921	1922	1923
Januari	256.207.615	214.136.278	152.495.668	173.045.849	135.932.785	115.835.310	86.106.447	91.487.819
Februari	233.591.043	170.369.270	152.353.594	162.189.535	113.309.645	120.956.498	84.204.248	94.601.855
Maart	187.916.138	213.830.220	180.328.763	165.440.620	68.210.466	107.204.662	112.879.875	106.977.347
April	203.592.812	195.772.602	167.451.702	169.639.064	99.448.337	108.819.697	92.729.841	97.005.415
Mei	298.514.162	168.114.951	194.080.257	160.129.701	170.393.137	93.818.710	108.423.679	104.128.702
Tot. Jan.-Mei.	1.179.821.770	962.223.321	846.709.984	830.444.769	587.294.370	546.634.877	484.344.090	494.201.138
Juni	345.402.373	188.559.719	150.899.735	—	179.478.445	120.815.908	100.680.880	—
Juli	314.861.366	170.674.007	163.863.700	—	177.114.162	105.420.129	104.572.575	—
Augustus	267.956.122	186.640.179	178.807.927	—	130.018.883	142.544.083	99.442.892	—
September	317.368.670	197.271.439	164.616.506	—	165.965.569	135.749.765	115.612.131	—
October	337.338.332	179.043.171	186.643.442	—	148.140.438	114.694.641	112.003.008	—
November	270.811.334	175.806.364	172.295.111	—	156.557.011	106.623.879	104.350.396	—
December	302.154.125	180.000.903	163.762.355	—	156.922.833	97.115.318	100.225.239	—
Totaal	3.335.714.092	2.240.219.103	2.027.598.760	—	1.701.491.711	1.369.598.600	1.221.231.211	—

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkercolen voor Ned. schepen. 2) Hieronder is niet begrepen de bunkerolie voor Ned. schepen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	{ Bel. Binn. Eff. 4 18 Juli '22	N. Bk. v. Denem. 6 1 Mei '23
	{ Vrsch. in R.C. 5 18 Juli '22	Zweedsche Rbk 4 1 Juli '22
Javasche Bank . . . 3 1 Aug. '09		Bank v. Noorw. 6 1 Mei '23
Bank van Engeland 4 5 Juli '23		Bank v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbk. 18 23 Apr. '23		slowakijë. . . 4 28 Mei '23
Bank v. Frankrijk 5 11 Mrt. '22		N. Bk. v. O'rijk 9 2 Sept. '22
Belgische Nat. Bnk. 5 22 Jan. '23		Hong. Bank. . 12 25 Apr. '23
Fed. Res. Bank N.Y. 4 21 Feb. '23		Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Bank van Spanje. . 5 23 Mrt. '23		Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
21 Juli '23	3 1/8	3 1/2	3 9/10 - 1/4	—	—	5-5 1/4 1)
16-21 Jli '23	3 1/8 - 3/8	2 1/2 - 3	3 9/10 - 3/8	—	—	4 1/2 - 5 1/2
9-14 " '23	3 1/4 - 1/2	3 - 3 1/2	3 9/8 - 3/4	—	—	4 1/2 - 6 1/4
2-7 " '23	3 3/8 - 3/4	3 3/4 - 4	2 3/8 - 3 3/4	—	—	4-5 1/4
17-22 Jli '22	2-3/4	1 3/4 - 2 1/2	1 7/8 - 2	—	—	2 1/2 - 5
19-24 Jli '21	3 1/4 - 1/4	5 1/2 - 6	6 3/8	—	—	6-8
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 1/4	1 3/4 - 2 1/2

1) Noteering van 20 Juli.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen opende vaster ca. 11,74, maar moest het geheele avance weder direct prijsgeven, er werd zelfs weder voor 11,68% afgedaan. De koers bleef later omstreeks 11,71 draaien. Parijs en België bleven prijshoudend evenwel met groote schommelingen door herhaalde aanvallen van basisiers. De Fransche steun bleek echter voldoende en kon eerder een lichte stijging te weeg brengen. Dollars schommelden tusschen 2,54 1/2 en 2,55. Ook in Skandinavië kwam weinig verandering. Zwitserland was vaster, ofschoon herhaaldelijk nog niet onbelangrijke plotselinge inzinkingen voorkwamen. Ook Spanje, Buenos Aires en Indië onveranderd. Alleen Marken weder zeer flauw. Vrijdag 0,0005 1/2 latend en op 3 maanden voor 0,0002 1/2 verhandeld. Het slot was echter iets in herstel.

24 Juli 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
16 Juli 1923.	11.73 1/2	0.0011	0.0036 1/2	14.95	12.38	2.54 1/2
17 " 1923.	11.69	0.0010 1/2	0.0036	14.80	12.13 1/2	2.55 3/16
18 " 1923.	11.70 3/4	0.0009 1/2	0.0036	14.90	12.26 1/2	2.54 1/2
19 " 1923.	11.70 3/4	0.0008 1/2	0.0036	15.07 1/2	12.37	2.55
20 " 1923.	11.70 3/4	0.0006 1/2	0.0036	14.97 1/2	12.64 1/2	2.54 1/2
21 " 1923.	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1	11.68 1/2	0.0005 1/2	0.0035	14.70	12.05	2.54 1/2
Hoogste " " 1	11.74	0.0011 1/2	0.0037	15.15	12.50	2.55 1/2
13 Juli 1923.	11.70 3/4	0.0010	0.0036	14.95	12.41 1/2	2.55 3/16
6 " 1923.	11.61 1/2	0.0012 1/2	0.0036	14.77 1/2	12.21 1/2	2.54 1/2
Muntpariteit.	12.10	59.26	50.41	48.—	48.—	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen *)	Chris- tianta *)	Zwits- erland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch 2)
16 Juli 1923	67.50	44.50	41.50	44.52 1/2	36.40	97 1/4 - 1/2
17 " 1923	67.60	44.45	41.35	44.37 1/2	36.20	97 3/8 - 1/8
18 " 1923	67.75	44.65	41.30	44.57 1/2	36.30	97 3/8 - 1/8
19 " 1923	67.70	44.60	41.30	44.70	36.30	97 3/8 - 1/8
20 " 1923	67.75	44.50	41.30	45.10	36.30	97 3/8 - 1/8
21 " 1923	—	—	—	—	36.30	97-97 1/2
L'ste d. w. 1)	67.40	44.40	41.20	44.—	36.20	97 1/4
H'ste " " 1)	67.80	44.80	41.60	45.30	36.60	98
13 Juli 1923	67.75	44.60	41.75	44.45	36.45 2)	97 3/8 - 1/8 2)
6 " 1923	67.50	44.20	40.90	43.50	36.25 2)	97-1/2 2)
Muntpariteit.	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
2) Noteering van 14 Juli. 2) Idem van 7 Juli.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
21 Juli 1923	4.59.75	5.94	0.000295	39.30
Laagste d. week	4.59.25	5.83	0.00029	39.17
Hoogste " "	4.59.75	5.94	0.0004 1/4	39.30
14 Juli 1923	4.60.50	5.88	0.0004 1/8	39.24
7 " 1923	4.56.37	5.79	0.0004 1/8	39.13
Muntpariteit . .	4.86.67	19.30	23.81 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	7 Juli	14 Juli	16/21 Juli '23	21 Juli
		1923	1923	Laagste	Hoogste
Alexandrië . .	Piast. p. £	97 1/2	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*Bangkok . . .	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1) . .	d. p. \$	41 1/8	40 3/4	40	40 11/16
Calcutta . . .	Sh. p. rup.	1/4 3/16	1/4 1/8	1/4 3/32	1/4 1/8
Constantin. . .	Piast. p. £	723	710	690	740
Hongkong . .	id. p. \$	2/3 3/32	2/2 15/16	2/2 1/4	2/3 31/32
Lissabon 1) . .	d. per Mil.	2 5/10	2 1/4	2 1/8	2 5/16
Madrid	Peset. p. £	32.02	32.11 1/2	30.10	32.28
Mexico	d. per \$	24.26	24.26	24.26	24.26
Montevideo 1)	id.	42 1/2	41 1/2	40 3/4	41 1/4
Montreal . . .	\$ per £	4.68	4.72 3/8	4.71	4.73 1/2
Praag	Kr. p. £	150 3/8	153	153	153 3/4
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	5 1/2	5 1/16	5 3/8	5 15/32
Rome	Lires p. £	108 3/8	107 1/4	105 3/4	107 3/4
Shanghai . . .	Sh. p. tael	3/1 1/8	3/0 3/8	3/0	3/1 1/8
Singapore . . .	id. p. \$	2/4 1/16	2/4	2/3 7/8	2/4 1/32
Valparaiso 2)	peso p. £	35.40	35.60	35.80	36.40
Yokohama . .	Sh. p. yen	2/1 21/32	2/1 15/32	2/1 7/16	2/1 1/2

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

te Londen N. York		te Londen N. York	
21 Juli 1923..	30 15/16 63	22 Juli 1922..	35 1/8 69 3/8
14 " 1923..	30 7/8 63 1/4	23 Juli 1921..	38 60 1/4
7 " 1923..	31 1/4 63 1/4	20 Juli 1914..	24 5/16 54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 23 Juli 1923.

Activa.		Passiva.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 44.289.976,06 B.-bk. " 35.656.045,44 Ag.sch. " 60.423.640,64	f	140.369.662,14
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef.	f	43.302.635,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.			43.302.635,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 38.116.895,73 B.-bk. " 7.682.260,72 Ag.sch. " 107.141.098,17	f	152.940.254,62
Op Effecten	f 136.017.729,63		
Op Goederen en Spec.	16.922.524,99		152.940.254,62
Voorschotten a. h. Rijk			3.701.167,51
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f 56.240.275,—		
Muntmat., Goud	f 525.553.378,54		
	f 581.793.653,54		
Munt, Zilver, enz.	10.821.358,08		
Muntmat., Zilver	—		
			592.615.011,62
Effecten			
Bel. v. h. Res. fonds	f 5.982.352,74		
id. van 1/8 v. h. kapit.	3.965.615,12		9.947.967,86
Geb. en Meub. der Bank	—		5.000.000,—
Diverse rekeningen	—		55.692.461,24
		f	1.003.569.159,99
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	5.999.469,43		
Bijzondere reserve	9.000.000,—		
Bankbiljetten in omloop	932.539.575,—		
Bankassignatiën in omloop	920.676,08		
Rek.-Cour. f Het Rijk	—		
saldo's: Anderen	f 30.289.478,42		30.289.478,42
Diverse rekeningen	—		4.819.961,06
		f	1.003.569.159,99
Beschikbaar metaalsaldo	f 399.171.269,47		
Op de basis van 1/8 metaaldekking	206.421.923,57		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	1.995.856.347,35		

NED. BANK 23 Juli 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
23 Juli 1923.....	581.794	10.821	932.540	31.210
16 „ 1923.....	581.792	10.491	946.350	28.547
9 „ 1923.....	581.792	10.439	952.094	39.697
2 „ 1923.....	581.792	10.535	961.821	30.508
25 Juni 1923.....	581.791	10.538	910.631	54.660
24 Juli 1922.....	605.955	8.020	976.325	75.857
25 Juli 1921.....	605.969	11.159	1.012.790	55.867
25 Juli 1914.....	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
23 Juli 1923	140.370	—	152.940	399.171	61
16 „ 1923	141.599	—	158.271	396.607	61
9 „ 1923	160.932	18.000	152.460	393.175	60
2 „ 1923	151.646	—	177.289	393.165	60
25 Juni 1923	154.715	—	157.454	398.575	61
24 Juli 1922	215.686	55.000	116.200	402.798	58
25 Juli 1921	260.225	118.700	131.777	402.655	56
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	16 Juli 1923	23 Juli 1923
Aan schatkistpromessen, waarv. direct bij Ned. Bk.	f217.070.000,—	f214.170.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 228.700.000,— ¹⁾	„ 228.700.000,— ¹⁾
Aan zilverbons	„ 27.850.564,—	„ 27.426.029,—

Onder de vlottende schuld is begrepen:
Voorsch. aan de Koloniën „177.471.000,— „177.597.000,—
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting } ^{31 Mei 1923} „ 57.208.892,95 ^{30 Juni 1923} „ 42.427.860,97

Tegoed v. d. Postc. & G. dst „106.033.531,65¹⁾ „106.049.026,65¹⁾
¹⁾ Waarvan f 33.653.000 vervallen op of na 1 April 1927.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
14 Juli 1923	207.000	—	267.000	92.500	135.100
7 „ 1923	215.750	—	272.000	82.500	144.850
30 Juni 1923	211.000	—	264.500	84.000	141.300
9 Juni 1923	153.128	61.277	264.950	80.597	145.943
2 „ 1923	153.079	61.127	265.690	107.097	140.277
26 Mei 1923	154.065	61.213	265.402	100.789	142.687
15 Juli 1922	151.286	52.028	269.781	78.862	134.199
16 Juli 1921	213.158	18.028	308.581	117.123	146.483
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gov.nem.	Diverse re-keningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
14 Juli 1923	—	170.160	—	19.100	***	58
7 „ 1923	—	158.320	—	12.100	***	61
30 Juni 1923	—	156.080	—	12.900	***	61
9 Juni 1923	35.765	26.863	66.446	8.590	19.852	62
2 „ 1923	38.154	27.170	63.694	36.043	19.628	57
26 Mei 1923	36.422	28.100	59.623	33.162	19.882	59
15 Juli 1922	33.425	21.275	95.673	—	25.384	58
16 Juli 1921	35.590	21.557	101.726	24.943	22.744	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu-latie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse re-keningen ¹⁾	Diverse re-keningen ²⁾
1 Juni 1923	664	1.333	128	332	733	152
1 Mei 1923	664	1.281	127	373	721	208
1 April 1923	664	1.277	127	306	669	157
1 Maart 1923	663	1.215	128	286	667	134
1 Februari 1923	675	1.213	73	337	892	369
1 Juni 1922	684	1.223	88	344	670	181

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Sluippost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.
BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
18 Juli 1923	127.637	125.786	289.310	27.000	245.057
11 „ 1923	127.623	126.410	290.155	27.000	245.856
4 „ 1923	127.624	126.927	289.237	27.000	244.795
27 Juni 1923	127.621	125.103	286.503	27.000	242.446
19 Juli 1922	127.402	124.256	297.611	27.000	255.488
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
18 Juli '23	47.529	71.582	11.094	111.639	21.601	17,60
11 „ '23	46.839	69.702	11.597	107.982	20.963	17,53
4 „ '23	18.570	96.425	19.458	123.785	20.398	14,24
27 Juni '23	42.947	80.682	13.909	114.072	22.267	17,39
19 Juli '22	46.740	76.216	22.175	104.467	21.596	17,05
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in miljoenen Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Waarv. bij Buitt. circ. bkn ¹⁾	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ²⁾
7 Juli '23	20.949	707	130	3.284.092	20.241.783	16
30 Juni '23	19.903	717	140	2.866.837	17.291.061	17
23 „ '23	19.543	757	180	2.385.872	13.091.739	18
15 „ '23	17.581	757	180	2.159.675	10.905.092	20
7 Juli '22	1.024	1.005	50	14.282	172.737	8
23 Juli '14	1.691	1.357	—	65	1.891	93

Data als boven.	Wissels			Rek. Crt.	Darlehens-kassenscheine	
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
30.447.068	8600.861	21846207	12092054	3296.000	3.284.100	
25.253.076	6914.199	18338877	9.952.717	2879.200	2.866.800	
18.811.932	5913.783	12898149	7.414.434	2398.300	2.640.600	
15.460.705	5034.102	10426603	6.141.782	2172.100	2.159.700	
189.950	4.947	185.003	31.531	25.221	14.264	
751	751	—	944	—	—	

¹⁾ Onbelast. Bovendien verpand op 15 Juni 1923 134,9 mill., op 23 Juni 1923 134,9 mill., op 30 Juni 1923 174,9 mill., op 7 Juli 1923 184,9 mill.
²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buitt.gew. voorsch. a/d. Staat
19 Juli '23	5.537.844	1.864.345	293.685	565.647	23.300.000
12 „ '23	5.537.784	1.864.345	293.518	566.201	23.600.000
5 „ '23	5.537.744	1.864.345	293.428	566.107	23.900.000
19 Juli '22	5.529.780	1.948.367	285.239	578.178	23.400.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
2.451.920	19.375	2.125.672	37.233.697	2.074.112	12.433	
2.311.798	19.378	2.162.261	37.400.059	2.049.592	25.747	
2.006.250	19.436	2.078.323	37.661.951	2.553.715	18.642	
2.081.932	35.723	2.206.053	36.369.703	2.379.916	42.853	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitt. sald	Beleen. van buitt. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Crt. partic.
18 Juli '23	349.303	84.653	480.000	971.223	6.852.250	245.202
12 „ '23	349.886	—	—	794.308	6.860.012	209.530
5 „ '23	348.272	—	—	777.009	6.794.041	163.790
18 Juli '22	330.763	84.653	480.000	624.133	6.287.335	256.511

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitl.		
3 Juli '23	3.087.703	2.099.668	—	79.200	2.282.054
27 Juni '23	3.110.744	2.092.981	—	91.735	2.226.954
20 „ '23	3.129.015	2.090.700	—	85.966	2.222.352
5 Juli '22	3.020.677	2.184.958	—	113.252	2.194.323

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings perc. 1)	Algem. Dek-kings perc. 2)
3 Juli '23	1.128.751	1.974.251	109.584	72,6	74,4
27 Juni '23	979.188	1.936.599	109.427	74,6	76,9
20 „ '23	936.817	1.921.314	109.422	75,5	77,6
5 Juli '22	653.937	1.884.702	105.217	74,1	76,8

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opesbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
27 Juni '23	774	11.850.417	1.390.388	15.360.049	4.000.009
20 „ '23	774	11.790.394	1.397.116	15.345.429	3.995.750
13 „ '23	774	11.823.186	1.419.551	15.457.853	3.991.008
28 Juni '22	799	10.783.121	1.440.290	14.627.985	3.380.434

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 23 Juli 1923.

Het Engelsche ontwerp-antwoord op het Duitsche voorstel tot regeling der schadeloosstelling is thans verschenen en den geallieerden ter hand gesteld. De zeer tegenstrijdige perscommentaren, die tot op dit oogenblik in Groot-Brittannië ten aanzien van dit antwoord zijn verschenen, doen vermoeden, dat de feitelijke inhoud bij de pers nog niet bekend is en laten ook niet toe zich een juist denkbeeld omtrent den aard van het antwoord te vormen. Desondanks hebben de internationale beurzen zich uitermate kalm tegenover deze onzekerheid gedragen; geen spoor was er te ontdekken van de spanning, die toch eenige weken lang het geheele beursleven in de voornaamste centra in actie heeft gehouden. Ongetwijfeld is de lange duur van de gansche kwestie hieraan niet vreemd. Bovendien is men in leidende kringen van meening, dat ten slotte de afwikkeling door Engeland zóó zal worden voorgesteld, dat de tegenstellingen tusschen de verschillende landen niet op de spits gedreven zullen worden.

Zelfs in Duitschland heeft men zich door politieke overwegingen niet laten medeslepen. Men heeft daar overigens gedurende de afgelopen week andere en misschien nog ernstiger zorgen gekend, al staan die wel zeer nauw in verband met de vragen der buitenlandsche politiek, of, juist gezegd, met de afwikkeling dier vragen. Want het is thans voor Duitschland niet eens meer van zóó overwegend belang, hōe de verplichtingen ten aanzien van de geallieerden geformuleerd zullen worden, dan wel, dat dit eindelijk eens zal geschieden. De geheele gestie van de Rijksbank is thans gericht op de poging het in financieel-economisch opzicht zóó lang uit te houden tot een beslissing zal zijn verkregen. Een vaste lijn is niet meer te ontdekken, al schijnt het, alsof na de jongste deviezen-voorschriften de toen aangenomen houding consequent wordt doorgezet. De eenige consequentie is echter het vasthouden aan fictieve koersen voor de buitenlandsche betaalmiddelen en dit heeft gedurende de afgelopen week tot een crisis geleid, waaruit de Rijksbank ten slotte met allerlei concessies weder tot een leidende positie tracht te geraken. De dagelijksche toewijzingen van een zeer gering percentage der aangevraagde vreemde deviezen heeft uit den aard der zaak tot geweldige majoraties geleid. Op één dag bedroegen de aanvragen zelfs niet minder dan 20.000 milliard Mark aan tegenwaarde, dat is dus evenveel als de biljettenomloop der Rijksbank en 2½ maal het bedrag van het credit-saldo van particulieren bij de Rijksbank. De centrale circulatie-instelling heeft onmiddellijk daarop gedreigd met het stopzetten

der discontierungen en heeft den eisch gesteld, dat voor de aangevraagde vreemde deviezen de dekking vooruit aanwezig moet zijn. Hoe plausibel deze verlangens ook in normale omstandigheden mogen zijn, zij worden lichtelijk ridicul, indien men bedenkt, dat niet alleen het gansche economisch leven van Duitschland berust op de creditverleening door de Rijksbank, doch dat die creditverleening ook nog sterk in de hand wordt gewerkt door een discontovoet, die wellicht bij een tienvoudige verhooging pas eenige uitwerking zou kunnen hebben. De bedreiging met het staken der discontierungen werd dan ook van den aanvang af niet serieus genomen. Wel is door de banken een scherper controle op de binnenkomende valuta-orders rationeel geacht en dan ook toegezegd, doch het is twijfelachtig of ook dit veel effect zal sorteeren. Vooreerst is die controle in de provincie niet zoo scherp, doch voorts zullen handel en industrie wel moeten voortgaan met het opgeven van te groote orders, omdat zij, bij den eisch van volledige vooruitbetaling veel te groot risico zouden loopen, indien hun aanvragen niet ten volle zouden worden toegewezen. Zij zouden dan het gansche bedrag moeten immobiliseeren tot na verloop van dagen aan hun aanvragen zou zijn voldaan. Hierbij komt, dat zij zich op de één, of andere wijze schadeloos willen stellen voor het verlies dat zij lijden, doordat zij genoodzaakt zijn de uit den export verkregen deviezen tegen den veel te lagen officieelen prijs af te staan. Het enige redmiddel zou zijn: deviezen-notierungen in overeenstemming met de werkelijke waarde — waardoor ook meer materiaal aan de markt zou komen — beperking van de credit-verstreking en daardoor van de biljetten-circulatie. Doch hiertoe zal het alleen kunnen komen, indien Duitschland weet, waaraan het zich ten aanzien van zijn verplichtingen zal hebben te houden en indien de kosten van het verzet in het Ruhrgebied een einde nemen. In welk een situatie de Rijksfinanciën zich bevinden, kan het best blijken uit de officieele mededeeling, dat in de eerste tien dagen van Juli de Rijksinkomsten de uitgaven slechts voor 1/25 gedeelte hebben gedekt. Onder deze omstandigheden valt natuurlijk aan een stopzetten van de circulatie niet te denken, zonder het tegelijkertijd invoeren van zeer drastische maatregelen. Van de tegenwoordige Regeering zijn deze maatregelen klaarblijkelijk niet te verwachten en zoo gaat de Rijksbank, die sinds lang aan politieke overwegingen minstens even groote waarde toekent als aan financieel-economische, met vallen en opstaan en met allerlei tegenstrijdige maatregelen mede op den weg, die naar alle waarschijnlijkheid tot een catastrofe moet leiden.

De hausse aan de Berlijnsche beurs heeft zich ongewijzigd kunnen handhaven. Regelmatig als een uurwerk stijgen de koersen en de meest fenomenale stijgingen wekken geen verwondering meer, omdat de werkelijke koers-vermeerderingen, in goud-procenten omgerekend, bij den dag geringer worden.

Te Parijs heeft de vacantie, zooals gewoonlijk na den 14den Juli, haar intrede gedaan. De beurs ondervindt dit door een inkrimping van de omzetten, doch het is opmerkelijk, dat de grondtoon zeer vast is gebleven. Voor een goed deel hebben de wisselkoersen dit bewerkt, het peil is gedurende de laatste dagen niet al te sterk gewijzigd. Aan de buitenlandsche beurzen is de lust om goed-geconcentreerde aanvallen op den Franschen Franc te ondernemen zeer gering geweest, nu de Fransche Regeering opnieuw heeft bewezen over welke krachten zij beschikt bij den steun van het betaalmiddel en nu de oogst-resultaten juist berekend kunnen worden. Vermoedelijk zal de graanoogst 75 miljoen quintals belopen. Weliswaar zullen dan nog 19 miljoen quintals ingevoerd moeten worden, doch dit is veel minder dan de 28 miljoen, waarmee men oorspronkelijk rekening heeft gehouden. Voorts hebben de politieke overwegingen een rol gespeeld; men geeft er de voorkeur aan af te wachten, hoe de zaken zich zullen ontwikkelen na de indiening van het Engelsche ontwerp-antwoord; waarschijnlijk zal de beurs in staat zijn binnen enkele dagen haar houding in dit opzicht te bepalen.

Dit laatste is ook de reden geweest van de kalme houding aan de beurs van Londen. Bovendien heeft de verhooging van het bank-disconto de activiteit in zooverre ingeperkt, dat de emissie markt zeer stil is geworden. Slechts twee nieuwe uitgaven hebben in de berichtperiode plaats gevonden en deze waren nog het gevolg van het feit, dat de onderhandelingen dienaangaande reeds te ver waren gevorderd, om de emissie te stuiten. De geldmarkt is onder deze omstandigheden ruim gebleven.

Te New York heeft een geringe opleving plaats gevonden, die haar oorsprong heeft gehad in het voortduren der industriele activiteit. Van alle zijden worden nog recordcijfers gemeld; de automobiel-productie, de koperconsumptie, de levendigheid op de spoorwegen, enz. toont

wel aan, dat men nog geen rekening behoeft te houden met een directen terugslag. Toch hebben de lessen van 1920 klaarblijkelijk zoo diepe uitwerking gehad, dat er alom groote voorzichtigheid bestaat en de beurs slechts aarzelend toegeeft aan den stimulans, herhaaldelijk op haar uitgeoefend door middel van bijna zonder uitzondering gunstige publicaties. Herhaaldelijk ziet men, dat de vooral in Wallstreet zoo bekende „pools” een baisse-manoeuvre uitvoeren en slechts zelden geschiedt het, dat deze geen, zij het een voorbijgaand, succes hebben. Dit zou niet mogelijk zijn, indien er een algemeen vaste opinie bestond omtrent het voortduren van den actueelen toestand. Hierdoor is het dan ook te verklaren, dat de markt, hoewel ontegenzeggelijk vast gestemd, toch niet die voordeelige koersverschillen te aanschouwen heeft gegeven, die op grond van de bekend gemaakte cijfers gewettigd zouden zijn.

Ten onzent is de markt wel stil, doch over het algemeen vast gestemd gebleven. Op de *beleggingsmarkt* is de oude belangstelling weder ontwaakt, zoodat de koersen onzer *inheemsche staatsfondsen* vrij belangrijk konden verbeteren. Dit is eensdeels toe te schrijven aan de ruime geldmarkt en den lagen stand van den prolongatievoet, anderzijds aan de belegging van geaccumuleerde gelden, die in handel en industrie geen empool kunnen vinden. Ook schijnt het, dat buitenlandsche aankopen tot de koersstijgingen hebben medegewerkt. *Buitenlandsche staatspapieren* waren verwaarloosd.

	16 Juli	20 Juli	23 Juli	Rijzing of daling.
6 %/o Nederland 1922	101 ³ / ₁₆	102 ¹ / ₁₆	102 ³ / ₈	+ 1 ³ / ₁₆
5 %/o „ 1918	94 ⁷ / ₈	95 ¹ / ₈	95 ¹⁵ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ %/o „ 1916	92 ³ / ₈	92 ¹ / ₄	92 ¹ / ₄	— 1/8
4 %/o „ 1916	85 ¹ / ₂	86 ¹⁵ / ₁₆	87	+ 1 ¹ / ₂
3 ¹ / ₂ %/o „	75 ¹ / ₄	76 ⁵ / ₃₂	76 ⁵ / ₃₂	+ 2 ⁹ / ₃₂
3 %/o „	65 ⁹ / ₁₆	66 ⁹ / ₁₆	67 ¹ / ₃₂	+ 1 ¹⁶ / ₃₂
2 ¹ / ₂ %/o Cert. N. W. S.	55 ¹³ / ₃₂	56 ⁷ / ₈	56 ⁷ / ₈	+ 1 ¹¹ / ₃₂
7 %/o Oost-Indië 1921	102 ⁹ / ₁₀	102 ⁹ / ₁₆	102 ⁹ / ₁₆	—
6 %/o „ 1919	100	99 ¹³ / ₁₆	99 ¹¹ / ₁₆	— 5/16
5 %/o „ 1915	93 ³ / ₄	94 ¹ / ₂	94 ¹ / ₄	+ 1/2
5 %/o Rusland 1906	3 ¹ / ₄	3 ¹ / ₄	3 ⁹ / ₁₆	+ 5/16
4 %/o Rusl. bij Hope & Co.	4 ¹ / ₄	4 ³ / ₁₆	—	+ 1/16
4 %/o Japan 1899	70 ⁷ / ₈	—	—	—
5 %/o Brazilië 1895	50 ¹ / ₂	49 ³ / ₄	49 ³ / ₄	— 1/2
8 %/o San Paulo 1921	95 ³ / ₁₆	97 ¹ / ₁₆	97 ⁷ / ₈	+ 2 ¹¹ / ₁₆
6 %/o Amsterdam 1920	100 ³ / ₄	—	—	—
7 %/o Rotterdam 1920	102 ¹ / ₄	—	102 ¹ / ₂	+ 1/4

Op de aandelenmarkt hebben *petroleumwaarden* de aandacht getrokken door vrij groote vraag naar aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij voor buitenlandsche rekening. Dezer dagen is bekend geworden, dat de Koninklijke Californische petroleum naar Indië doet vervoeren, ten einde het product daar te laten raffineeren en men heeft hieruit klaarblijkelijk de conclusie getrokken, dat onze nationale instelling niet alleen geen hinder van de overproductie in de Unie ondervindt, doch hieruit zelfs nog voordeelen weet te trekken. Overigens waren aandelen Geconsolideerde eveneens gevraagd, hoewel de petroleumheerichten uit Roemenië niet al te opgewekt luiden.

In het centrum der belangstelling stonden echter *rubberaandeelen* als gevolg van den stijgenden prijs van het ruwe product. Op de in den loop der weken verlaagde koersen ontstond ruime vraag, waardoor de voordeelige koersverschillen vaak groote proporties konden aannemen.

In aansluiting hieraan wisten *tabakswaarden* zich goed te herstellen; uit het jaarverslag der Deli-Maatschappij is gebleken, dat het rubberbelang dezer maatschappij zich sterk uitbreidt. De overige ondernemingen zullen waarschijnlijk van deze gedragslijn niet zijn afgeweken, zoodat de rubber-situatie ook van grooter betekenis voor de tabaksmaatschappijen wordt.

De *suikermarkt* was kalm, doch vast. De Indische prijsmeldingen geven geen groote variaties te aanschouwen.

Voor *binnenlandsche industriële aandelen* bestond af en toe iets groter vraag, nu de moeilijkheden voor den Duitschen export toenemen en de concurrentie derhalve niet meer zoo scherp is.

	16 Juli	20 Juli	23 Juli	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	116 ¹ / ₄	117	118 ¹ / ₄	+ 2
Incaso Bank	90 ³ / ₄	90	—	— 3/4
Koloniale Bank	152 ³ / ₈	152 ³ / ₈	154 ³ / ₈	+ 2 ³ / ₈
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	125 ¹ / ₂	126	125 ¹ / ₄	— 1/4
Rotterd. Bankvereniging..	91 ³ / ₈	90 ⁷ / ₈	—	— 1/2
Amst. Superfosfaatfabriek .	33	35 ¹ / ₄	35	+ 2
Van Berkel's Patent	41	41	41	—
Gouda Kaarsen	80	76	76	— 4
Holl. Draad- en Kabelfabriek	52	56 ³ / ₄	56 ³ / ₄	+ 4 ³ / ₄

	16 Juli	20 Juli	23 Juli	Rijzing of daling.
Jurgens' Ver. Fabr. gew. aand.	57	57 ³ / ₄	57	—
„ „ „ pr. aand.	59	59 ¹ / ₂	59 ¹ / ₂	+ 1/2
Leerdam Glasfabrieken	36 ¹ / ₄	36 ¹ / ₂	—	+ 1/4
Philips' Gloeilampenfabriek	239 ³ / ₄	240	—	+ 1/4
Vereenigde Blikfabrieken ..	100 ¹ / ₄	100	99 ¹ / ₂	— 3/4
Vereen. Chemische Fabrieken	33	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	9	9 ¹ / ₂	—	+ 1/2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	158 ³ / ₄	159 ⁷ / ₈	160 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₂
Handelsver. Amsterdam	432 ¹ / ₄	435 ¹ / ₂	434 ³ / ₄	+ 2 ¹ / ₂
Handelsverg. Reiss & Co. ...	27	28	28	+ 1
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	175	179	178 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Linde Teves & Stokvis	65 ¹ / ₂	65	64	— 1 ¹ / ₂
Tels & Co's Handel-Mij.	5	—	—	—
Redjang Lebong Mijb.-Mij.	104 ¹ / ₂	105 ¹ / ₂	105 ¹ / ₂	+ 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	111 ¹ / ₂	116 ¹ / ₂	116	+ 4 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	342 ³ / ₄	352 ¹ / ₂	349 ³ / ₄	+ 7
Orion Petroleum-Mij.	—	—	—	—
Afgest. Aand.	27 ³ / ₄	28 ¹ / ₈	27 ¹ / ₈	— 5/8
Amsterdam-Rubber-Mij.	139 ¹ / ₂	150 ¹ / ₂	151	+ 11 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	70	—	—	—
Oost-Java-Rubber-Mij.	210 ¹ / ₂	227	228 ³ / ₄	+ 18 ¹ / ₄
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	297	304 ³ / ₄	308	+ 11
Deli-Maatschappij	274 ¹ / ₂	287 ¹ / ₂	291	+ 16 ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij ..	250	269 ¹ / ₂	262 ¹ / ₂	+ 12 ¹ / ₂

De *scheepvaart-afdeeling* bleef stil, doch met iets meer belangstelling.

	16 Juli	20 Juli	23 Juli	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	89	—	85 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₂
„ „ „gem.eig.	77 ¹ / ₂	80 ¹ / ₂	76	— 1 ¹ / ₄
Hollandsche Stoomboot-Mij.	19 ³ / ₄	19	19	— 3/4
Java-China-Japan-Lijn	63 ¹ / ₄	62	64	+ 3/4
Kon. Hollandsche Loyd	7 ³ / ₈	7	—	— 5/8
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	55 ¹ / ₄	—	—	—
Konink. Paketvaart-Mij. ...	116 ¹ / ₂	112	110 ¹ / ₂	— 6 1/2
Maatschappij Zeevaart	54	—	54 ¹ / ₂	+ 1/2
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	104 ¹ / ₂	107 ¹⁵ / ₁₆	107 ¹ / ₂	+ 3 1/2
Nievelt Goudriaan	95	—	92	— 3 1/2
Rotterdamsche Loyd	121	121 ¹ / ₂	121 ⁷ / ₈	+ 7/8
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	133 ¹ / ₂	135 ³ / ₄	135	+ 1 ¹ / ₂
„ „ „Noordzee” ..	25 ¹ / ₂	25	27	+ 1 ¹ / ₂

De *Amerikaansche markt* was vast en meerendeels op hooger koersen.

	16 Juli	20 Juli	23 Juli	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	59 ¹ / ₄	62 ¹ / ₄	61 ¹ / ₄	+ 2 ¹ / ₄
Anaconda Copper	85	89 ¹ / ₂	86 ¹³ / ₁₆	+ 1 ¹³ / ₁₆
Studebaker Corp.	105 ¹ / ₄	108 ⁵ / ₈	108 ⁷ / ₈	+ 3 ³ / ₈
Un. States Steel Corp.	92 ³ / ₄	94 ¹³ / ₁₆	94	+ 1 ¹ / ₄
Achison Topeka	103 ¹ / ₄	104 ⁵ / ₈	104 ⁷ / ₁₆	+ 1 ³ / ₁₆
Erie	11 ³ / ₈	12	12 ³ / ₁₆	+ 1 ³ / ₁₆
Southern Pacific	90	91	90 ⁷ / ₈	+ 7/8
Union Pacific	134 ¹ / ₂	136 ³ / ₄	137 ⁷ / ₈	+ 3 ³ / ₈
Int. Merc. Marine orig. gew.	6 ³ / ₁₆	7 ¹ / ₄	7 ¹ / ₄	+ 1 ⁷ / ₁₆
„ „ „ „ pref.	23 ¹ / ₁₆	26 ⁷ / ₈	25 ³ / ₄	+ 2 ¹¹ / ₁₆

Prolongatie 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

24 Juli 1923.

In het begin der afgelopen week was de markt voor de meeste graansoorten nog flauw met onvoldoende vraag in Europa. Wel viel aan de Noord-Amerikaansche markten reeds spoedig een reactie te constateeren, die den prijs voor broodgraan weder wat verhief boven het zeer lage niveau, dat daar na voortdurende prijsdalingen was bereikt, doch Argentinië bleef voor tarwe flauw en de prijzen zakten daar nog verder in ondanks den dalenden pesokoers. Eerst in het laatst der week, toen het prijsherstel te Chicago en Winnipeg niet weder verloren ging en bij het uitblijven van verdere Argentijnsche prijsdaling de pesokoers weer steeg, verbeterde eindelijk weder hier en daar in Europa de vraag enigszins. Tot een werkelijke uitbreiding van den omzet leidde die verbetering eigenlijk slechts in Engeland en tot zekere hoogte in België. In Engeland ondervond men echter in hooge mate de bezwaren van de staking der havenarbeiders, die onder meer ten gevolge had, dat verschillende, vooral kleinere, Engelsche havens tarwe kochten te Antwerpen. Toen onlangs de prijsdaling van tarwe niet tot staan scheen te willen komen, was de omzet aan de Engelsche tarwemarkt afgenomen, daar handelaars, zoo-

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	23 Juli 1923	16 Juli 1923	24 Juli 1922
	Tarwe Juli	Mats Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Mats Aug.	Lijnzaad Aug.				
21 Juli '23	99 $\frac{7}{8}$	84 $\frac{3}{4}$	41 $\frac{3}{8}$	11,05	8,50	21,65	Tarwe* ¹⁾	11,75	13,—	13,50
14 „ '23	98 $\frac{5}{8}$	82 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{3}{8}$	11,20	8,45	21,70	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	8,50	8,45	11,50
21 Juli '22	113	62 $\frac{7}{8}$	32 $\frac{3}{4}$	12,85	8,25	20,95	Mais (La Plata)..... ²⁾	189,—	190,—	200,—
21 Juli '21	125 $\frac{1}{2}$	64—	40—	17,90	9,15	22,35	Gerst (48 lb. malting)... ²⁾	172,—	165,—	225,—
21 Juli '20	275	151 $\frac{3}{4}$	91—	24,50 ¹⁾	9,45	23,80	Haver (38 lb. White cl.)... ¹⁾	9,10	9,10	10,30
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	10,90	11,—	14,50
							Lijnzaad (La Plata) ³⁾	433,—	435,—	4,62—

1) Per Juli.

1) p. 100 KG. 2) p. 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15/21 Juli 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	15/21 Juli 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	13.248	403.390	559.289	—	31.086	26.976	434.476	586.265
Rogge	6.518	272.527	105.968	—	485	—	273.012	105.968
Boekweit	—	9.822	9.338	—	—	—	9.822	9.338
Mais	10.702	337.840	589.822	—	47.715	66.346	385.555	656.168
Gerst	3.525	115.099	76.699	—	7.062	3.597	122.161	80.296
Haver	1.618	46.922	64.963	—	533	50	47.455	65.013
Lijnzaad	780	82.970	90.014	—	47.652	58.480	130.622	148.494
Lijnkoek	3.207	125.187	71.230	—	—	1.547	125.187	72.777
Tarwemeel	1.602	45.454	31.508	—	3.864	4.954	49.318	36.462
Andere meelsoorten	117	1.344	4.946	—	—	2.615	1.344	7.561

wel als verbruikers na voortdurend tot dalende prijzen te hebben gekocht, eindelijk het vertrouwen in de prijzen verloren. Toen nu echter aan de Noord-Amerikaansche markten eenige reactie intrad, kwam al spoedig het vertrouwen terug en zoowel in parcels als in ladingen werd de laatste dagen der week weder een betere omzet bereikt. Ook voor spoedige tarwe bestaat bij voortdurend belangstelling, doch naar sommige havens, vooral Londen, waren de zaken ten gevolge der staking geheel onmogelijk, zoodat sommige molens zich reeds bij gebrek aan voorraden gedwongen hebben gezien, het bedrijf te staken. In de overige Europeesche landen is de tarwenvraag nog steeds gering wegens de overtuiging, dat in het komende seizoen volop tarwe beschikbaar zal zijn om aan de behoeften te voldoen, terwijl tevens de onbevredigende economische omstandigheden zaken tegenhouden. Voor de zoeven genoemde overtuiging bestaat alle aanleiding, daar uit alle uitvoer- en invoerlanden de oogstberichten gunstig zijn. In de Vereenigde Staten is de oogst der wintertarwe afgeolopen en de resultaten zijn bevredigend, afgezien van eenige klachten uit Nebraska. De opbrengst zal ongeveer gelijk zijn aan die van het vorige jaar, terwijl bijna overal de kwaliteit wordt geroemd. Het aanbod van nieuwe tarwe is vrij ruim, doch wordt eenigszins tegengewerkt door de lage prijzen. Deze vormen voor de producenten een groote teleurstelling en heeten den kostprijs niet te dekken. Wel trad sedert het laagste punt van 16 Juli, toen Julitarwe te Chicago 97 cent per 60 lbs. noteerde, een verhooging van ruim 4 cent per 60 lbs. in, doch op 23 Juli ging daarvan weder 1 $\frac{3}{8}$ cent verloren en zoolang de tarweprijs te Chicago zich nabij den dollar beweegt, schijnt hij den Amerikaanschen producent verlies te brengen. Reeds spreekt men van plannen in Amerikaansche landbouwkringen ter bestrijding van de protectionistische handelspolitiek, terwijl tevens verluidd, dat de lage tarweprijzen aan het Amerikaansche volk in ruimere mate zullen doen inzien, hoeveel belang het heeft bij een gezond, koopkrachtig Europa, dat de uitvoeroverschotten van den Amerikaanschen landbouw kan opnemen.

De zomertarwe der Vereenigde Staten belooft minder goede resultaten dan de wintertarwe, doch de vermindering in de opbrengst tegenover het vorige jaar wordt meer dan goedgemaakt door Canada. Daar zijn de vooruitzichten bij voortdurend schitterend en een record-oogst wordt verwacht. Naast den goeden stand der Europeesche oogsten; die overal een veel betere opbrengst aan broodgraan beloven dan in 1922, was het vooral de te verwachten tarwe-overvloed uit Canada, die de prijsdaling van den laatsten tijd heeft veroorzaakt. De ramingen van de Fransche tarwe-opbrengst leiden zelfs tot de zeker wel wat al te optimistische voorspelling, dat zij te zamen met het overschot van Noord-Afrika voldoende zal zijn voor de behoefte van het land, zoodat invoer van overzee alleen noodig zou zijn voor menging met de inlandsche tarwe ter verkrijging van de gewenschte meelkwaliteit. Italië heeft 20 pCt. meer tarwe dan in 1922 en na eenige onzekerheid wegens hier onvol-

doenden, daar te grooten regelval, blijkt in Hongarije en Zuid-Slavië de tarwe-oogst een flink overschot voor uitvoer op te leveren, evenals rogge in Tsjecho-Slowakije. In Duitschland heeft het warme weder der laatste weken veel goed gedaan, zoodat wel vaststaat, dat de opbrengsten veel grooter zullen zijn dan in 1922. Wereldverschepingen van tarwe waren deze week voldoende, ofschoon Britsch-Indië zeer weinig aflaafde. De Argentijnsche en Noord-Amerikaansche hoeveelheden waren echter wat grooter dan tevoren. Argentijnsche tarwe, vooral in spoedige posities, was dikwijls dringend aan de markt. Het weder in Argentinië is nog steeds uitstekend voor de nieuw gezaaide tarwe, lijnzaad en haver en de markt volgde de vastere Noord-Amerikaansche stemming niet, doch sloot op 23 Juli op het tot nog toe laagste punt van 5 à 15 centavos lager dan 16 Juli. Over rogge valt weinig nieuws te melden. In Europa staat deze graansoort er overal goed voor en de kleinere opbrengsten, die in de Vereenigde Staten en Canada worden verwacht, verliezen haar waarde als hausse-element wegens de groote, oude voorraden, die daar op Europeesche koopers wachten. Wel kon de roggeprijs te Chicago zich in den loop der week enkele centen herstellen, doch in Europa stoorde de markt zich daaraan weinig. Het is vooral rogge, die onder den druk staat van den te verwachten Russischen uitvoer, terwijl tevens de groote aanvoeren in Nederland en de geringe Deutsche koopkracht zich laten gelden. Op de andere artikelen hebben de Russische berichten den laatsten tijd haar invloed vrijwel verloren, nu effectief aanbod nog op zich laat wachten en het blijft bij uitvoerige berichten over de Russische havens, die zich gereed maken voor grooten graanuitvoer. Zelfs gerst, het eerste artikel, dat in aanmerking zou komen en waarvan vroeger de nieuwe verschepingen begin Augustus aanvingen, wordt reeds sedert eenige weken niet meer uit Rusland geoffereerd. Het is zelfs vooral gerst, die in den loop dezer week geleidelijk vast werd met stijgende prijzen. Kleine verschepingen van Roemenië met ook uit dat land gering aanbod en goede vraag, zoowel in België en Nederland als in Scandinavië, dat geregeld in verschillende West-Europeesche havens gerst kocht, vooral Donausoorten, en in Noord-West-Duitschland, werkten daartoe mede. Ook Noord-Amerika was met gerst niet meer goedkoop aan de markt, doch zaken naar het vasteland werden daarin weinig gedaan. Noord-Amerikaansche gerst werd vooral gekocht in Engeland, dat eveneens inkoopende deed in Noord-Afrika, vooral in kwaliteiten geschikt voor de mouterij. Noord-Afrikaansche voergerst werd nu en dan gekocht in Nederland en België.

Voor maïs is in Engeland de vraag slecht en aan de ladingmarkt kwam geen enkele zaak tot stand. In La Plata-parcels was de omzet soms vrij goed, doch slechts tot zeer lage prijzen, ver beneden die van het vasteland, waren zaken mogelijk. De hoogste prijzen werden betaald te Hamburg, waarheen weinig maïs onderweg is, zoodat verschillende naar andere havens onderweg zijnde partijen naar

Hamburg werden gedestineerd. Ook de Noorsche landen kochten nu en dan weder maïs in andere Europeesche havens. In Engeland werd ook in maïs de handel bemoeilijkt door de stakingen in verschillende havens, doch ook in de havens, waarin de staking ten einde was, bleef de vraag onbevredigend. De maïsverscheperingen van Argentinië overtroffen deze week weder belangrijk die van den vorigen keer. De aanvoeren aan de havens zijn nog groot en flinke verscheperingen kunnen zeker nog geruimen tijd worden verwacht. Prijzen in Argentinië bleven vrijwel onveranderd, tot in de laatste dagen een prijsverhoging van 5 à 10 centavos intrad. De markt in Europa was echter flauw met dalende prijzen, niet slechts in Engeland, doch ook in België en Nederland, waar groote aanvoeren de markt drukten. In Nederland begint zich echter, nu de grootste aanvoeren voorloopig voorbij zijn, een betere stemming te ontwikkelen en geholpen door den hooger peso, die tot hoogere vraagprijzen bij de verscheperers leidde, kon de prijs te Rotterdam gisteren een kleinigheid verbeteren. Ook andere maïsoorten, waarin reeds eenigen tijd de zaken zeer moeilijk waren, trekken in Nederland iets meer belangstelling. Te Chicago was maïs vast en de hoogste prijs van het seizoen werd daar op 21 Juli bereikt. Op den 23sten volgde daarop voor den Juli-termijn zelfs nog een verhoging van 1½ cent per 56 lbs., doch September was ¼ lager, waaruit wel blijkt, dat met den Juli-termijn corner-achtige operaties gaande zijn, zooals trouwens reeds eenigen tijd gemeld werd. Oorzaak van de vaste markten is vooral de uiterst geringe zichtbare voorraad en ofschoon het weder voor den oogst in de Vereenigde Staten over het algemeen gunstig is, wordt geen grootere oogst dan in het vorige seizoen verwacht. Verscheperingen van Noord-Amerika blijven echter uiterst klein en zijn bijna geheel voor Engeland bestemd. De voorraden van Noord-Amerikaansche maïs in Nederland worden ver beneden Amerikaansche pariteit verkocht, doch de kans op achteruitgang van kwaliteit noopt tot verkoopen. De voorraad is door vrij goede vraag der laatste weken nu sterk geslonken, hetgeen mede een der oorzaken is voor een voor houders van maïs wat aangename stemming op de Nederlandsche maïsmarkt.

Haver was deze week in Engeland stil en ofschoon op het Continent de vraag wat beter is, blijft ook daar de omzet klein. Evenals broodgraan was ook haver in Amerika aanvankelijk flauw met later een vrij aanmerkelijk prijs herstel. De aanvoeren uit den nieuwen oogst hebben er een aanvang genomen, doch het aanbod is niet dringend.

SUIKER.

De suikermarkten blijven nog steeds onderhevig aan sterke fluctuaties.

In Amerika opende de markt verleden week in vaste stemming en werden spot-centrifugals in eens 0,50 cent hooger genoteerd, terwijl het avans op de termijnmarkt 29 tot 12 punten al naar gelang van den leveringstermijn bedroeg. Dit avans was echter spoedig weder verdwenen en sloten spot-centrifugals aan het einde der week op 6,91 c. terwijl de termijnmarkt na 4,98 c. voor Juli en 4,37 c. voor September bereikt te hebben, op resp. 5,04 c. en 4,45 c. sloot. Amerikaansche raffinadeurs kochten in het begin der week 30.000 tons Cuba-suiker tot 5,50 c. c. & f., waarna kleinere partijen afgedaan werden tot 5,25 c.

De Amerikaansche bietsuiker oogst wordt door het Ministerie van Landbouw op 735.000 tons geraamd, terwijl een andere bron een cijfer van 75.000 tons noemt. Wanneer deze cijfers juist zijn, dan blijft de oogst. aanmerkelijk beneden de oorspronkelijke ramingen. Voor den volgenden Cuba-oogst zijn de vooruitzichten gunstig.

De Cuba-statistiek luidt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 16 Juli '23	23.811	62.218	20.068
Tot. sedert 1 Dec. '22-16 Juli '23	3.238.281	3.354.862	2.972.986
Aantal werkende fabrieken	4	13	8
Weekexport 16 Juli '23	41.702	118.758	10.521
Totale export 1 Jan.-16 Juli '23	2.673.901	2.639.410	1.531.676
Totale voorraad 16 Juli '23	564.386	725.953	1.458.756

De totale productie in het eiland bedroeg tot dusver 3.610.000 tons. De regens houden aan, zoodat het oogsten spoedig ten einde zal loopen.

In Engeland bestond tijdelijk meer belangstelling voor Augustus termijn, in verband met de staking der havenwerkers. Nu deze staking opgeheven is, verkeert de markt in eene lusteloze stemming vooral ook in verband met de groote afscheperingen van Java in Juni, terwijl verwacht wordt, dat ook de Juli-afscheperingen van Java naar Europa groot zullen zijn. De kans is echter niet uitgesloten,

dat Amerika nog Java-suiker zal koopen en zodoende de Europeesche markt zal verlichten.

De zichtbare voorraden bedragen volgens C. Czarnikow Ltd.:

Londen:	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Juni '23	656.000	308.000	381.200
Tsjechoslowakije 1 Juli '23	107.100	83.300	206.800
Frankrijk 1 Juni '23	118.600	76.000	110.400
Nederland 1 Juni '23	101.000	131.000	74.200
België 1 Juni '23	44.800	41.600	75.000
U.K. 1 Juli '23	393.800	368.100	407.400
Europa..	1.421.300	1.008.000	1.255.000
Ver. Staten Atl. hav. 14 Juli '23	144.000	193.700	159.800
Cuba 14 Juli '23	564.400	726.000	1.458.000

Wereldvoorraden 2.129.700 1.927.700 2.872.800

Ook op Java fluctueerden de prijzen. Na tot f 15½ voor Superieur teruggelopen te zijn, waartoe herverkoopen plaats vonden, konden zich de prijzen weder tot f 16¼ herstellen.

De Amsterdamsche markt richtte zich naar de dagelijksche berichten uit Amerika. De termijnmarkt opende met koopers tot f 29½ voor Juli, f 27½ voor Augustus en f 24½ voor December, doch aan het einde der week werd niet meer dan f 28½ voor Juli, f 25½ voor Augustus en f 23½ voor December geboden, met verkoopers tot f ¼ hooger. De week-omzet bedroeg 3700 tons. In den loop der laatste weken werden de meeste nog openstaande Augustus engagementen naar nieuwen oogst overgebracht.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.f.f.	
			Juli	Juli	
19 Juli '23	f 26 13/16	Sh. 61/9	Sh. 23/-	Sh. 32/- 1)	\$ cts. 7,03
12 „ '23	„ 27 5/16	61/9	22/9	32/- 1)	6,78
19 Juli '22	„ 25 1/8	57/3	20/9	23/-	5,23
19 Juli '21	„ 29 7/8	62/6	22/6	29/6	4,61
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

1) Nom.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 18 Juli 1923.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn deze week iets gedaald, hoofdzakelijk door de betere weerberichten. Particuliere schattingen wijzen op een verbeterden toestand van den oogst en wijzen algemeen op een opbrengst van ongeveer 11 miljoen balen, terwijl men bovendien ook niet moet vergeten, dat er ook nog 2½ miljoen balen Braziliaansche en andere katoen beschikbaar zijn, die gemengd met Amerikaansche katoen gebruikt kunnen worden. Als men rekening houdt met den korteren werktijd in de meeste spinnerijen is de omzet deze week nog vrij behoorlijk geweest. De berichten omtrent den nieuwen oogst blijven gunstig en prijzen zijn vast.

De stemming voor Amerikaansche garens is over het algemeen wel slecht en zoowel cops als boomen blijven moeilijk te verkoopen. Er is alleen belangstelling voor kleine hoeveelheden voor directe levering en de Federation heeft er op aangedrongen algemeen de werktijd met 50 pCt. in te krimpen en dan bovendien de jaarlijksche vacantieweeken te houden, welke gestie ook door de meeste spinnerijen wordt gevolgd. Voor de Levant gaat iets om in extra hard gesponnen garens, terwijl ook voor Madras eenige belangstelling bestaat voor 40er mule, waarvan de prijzen echter veel te laag zijn. In getwijnde garens gaat slechts weinig om, terwijl ook voor Egyptische garens de vraag vermindert is en voor de naaigarenfabrieken eveneens slechts weinig wordt gekocht.

De statistiek van de Board of Trade geeft voor de export van garens een vermindering aan van 40 pCt. tegen Juni 1922 en van 20 pCt. tegen Mei 1923.

Voor manufacturen schijnt langzamerhand wat meer belangstelling te komen, speciaal voor Indië. Dit blijkt wel uit de belangrijke aanvragen, die binnenkomen en hoewel biedingen over het algemeen nog te laag zijn, blijkt toch wel, dat voorraden van manufacturen niet groot zijn. Het vertrouwen is over het algemeen nog niet heel groot en een verbetering kan men alleen dan verwachten, zoodra de Europeesche kwestie tot een oplossing geraakt en men ook beter kan oordeelen over den waarschijnlijksten prijsloop van ruwe katoen in het nieuwe seizoen. De toekomst

van de katoenindustrie zal van deze twee factoren zeker den invloed ondervinden daar op het oogenblik iedereen alleen voor directe behoefte koopt en men algemeen zeer voorzichtig is. Prijzen blijven echter vast en de stemming is niet slecht, hoewel tot nu toe slechts weinig orders tot stand zijn gekomen.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
21 Juli 1923	884.000	17.025	1.273.000	18.000	5 7/16
14 " 1923	1)	1)	1)	1)	1)
7 " 1923	896.000	17.425	1.121.000	18.000	5 17/32
21 Juli 1922	1.800.000	15.325	2.455.000	18.900	7 7/16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
21 Juli 1923....	77.000	225.000	188.000	433.000
21 Juli 1922....	80.000	171.000	112.000	209.000

1) Feestdag.

RUBBER.

De markt had deze week een iets levendiger voorkomen en de omzetten waren eveneens wat belangrijker, wat tot een klein herstel in prijzen aanleiding gaf.

De slotnoteeringen zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe	Juli	77 ct.	75 ct.
" "	Aug./Sept.	78 1/2 "	75 1/2 "
" "	Oct./Dec..	81 1/2 "	77 "
Smoked Sheets	Juli	78 1/2 "	75 1/2 "
" "	Aug./Sept.	79 "	76 "
" "	Oct./Dec..	81 1/2 "	78 "
24 Juli 1923.				

COPRA.

De markt was deze week flauw gestemd. De consumptie heeft zich vrijwel geheel teruggetrokken, en het aanbod van stoomend goed is aanmerkelijk ruimer.

De noteeringen zijn:

Ned. Ind. f.m.s.	dichtbij stoomend	f 30,—
" "	veraf	" 29,75
" "	Juni/Juli afl.	" 29,37 1/2
" "	Juli/Augustus afl.	" 29,12 1/2
" "	Aug/September	" 29,—

23 Juli 1923.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
23 Juli 1923..	65.12/6	72.15/-	186.12/6	24.10/-	30.5/-
16 " 1923..	64.17/6	72.15/-	178.17/6	24.—	28.12/6
9 " 1923..	65.—	72.10/-	181.7/6	24.2/6	28.7/6
2 " 1923..	64.12/6	71.15/-	176.17/6	23.17/6	28.5/-
24 Juli 1922..	63.10/-	71.—	158.—	25.12/6	29.12/6
20 Juli 1914..	61.—		145.15/-	19.—	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**GRAAN.**

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
16-21 Juli 1923	—	15/6	2,05 1	2/7 1/2	22/-	22/-
9-14 " 1923	—	16/6	2,10 1	2/7 1/2	21/9	22/-
17-22 Juli 1922	—	—	13 2	3/-	21/9	21/9
18-23 Juli 1921	—	—	6/-	6/-	50/-	50/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/2	1/11 1/2	12/-	12/-

1) \$ per ton kolen. 2) Am. cents per 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar. Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rtoier	Rotterdam	Gothenburg
16-21 Juli '23	6/4 1/2	9/4 1/2	10/9	14/3	5/4 1/2	5/9
9-14 " '23	6/3	9/8	10/6	17/-	5/4 1/2	5/6
17-22 Juli '22	6/-	10/9	12/-	16/3	5/3	7/2
18-23 Juli '21	8/-	16/9	17/6	15/9	7/3	10/6
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Bitra West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
16-21 Juli 1923..	25/-	30/-	35/-	35/-
9-14 " 1923..	25/6	30/-	35/-	35/-
17-22 Juli 1922..	17/6	25/-	32/6	30/-
18-23 Juli 1921..	27/6	37/6	60/-	35/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

RIJNVAART.

Week van 15—21 Juli 1923.

De aanvoeren van zeezijde vermeerderden beduidend en bestonden hoofdzakelijk uit kolen en erts.

Ten gevolge van grotere vraag nam de voorradige scheepsruimte zoo snel af, dat in de laatste helft der week zich een groot gebrek aan schepen deed gevoelen. Dientengevolge stegen de daghuren van 2 cents geleidelijk tot 3 1/2 à 3 3/4 cents voor Hollandsche schepen, terwijl voor Duitse schepen in enkele gevallen 3 cents betaald werd.

De waterstand bleef stationnair en was in het laatst der week wassend. Er werd gemiddeld op M. 2,25 afgeladen. Het sleeploon steeg van 55 cents tarief successievelijk tot 75 cents tarief.

INKLARINGEN.**DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.**

Landen van herkomst.	Juni 1923.		Juni 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	5	1.752	1	563
Groot-Brittannië	2	192	2	862
Duitschland....	2	678	5	794
Danzig.....	—	—	5	1.496
Letland.....	—	—	1	408
Finland.....	—	—	3	1.762
België.....	4	1.193	—	—
Portugal.....	—	—	1	128
Totaal....	13	3.815	18	6.713
Nationaliteit				
Nederlandsche..	2	445	—	—
Britsche.....	3	550	2	862
Duitsche.....	8	2.820	15	5.443
Noorsche.....	—	—	1	408
Totaal....	13	3.815	18	6.713

(Gerard Mauritz.)

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Verschenen:

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—.

Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richtte men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hooghweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.